

Slovenski VESTNIK

LETNIK XL

CELOVEC, PETEK, 14. JUNIJ 1985

STEV. 24 (2230)

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 7 šilingov
mesečna naročnina 25 šilingov
celoletna naročnina 250 šilingov
P. b. b.

V Žitari vasi so v šoli odnesli dvojezične napise. Novi so spet pritrjeni

Četrti dan po sklepu občinskega odbora, da je treba v ljudski šoli Žitara vas odstraniti dvojezične oznake posameznih sob, jih je v noči med 7. in 8. junijem nekdo pobral in odnesel. Redkokdaj so sklepom sledila tako hitro dejanja! V protislovenskih dejanjih si večinske stranke dokazujejo odločnost in uspešnost!

Šolski ravnatelj Franc Kukovica, ki je dvojezične napise leta 1981 pritržil v novi šoli, saj so viseli tudi že v stari ljudski šoli, o odstranitvi prej ni bil informiran.

V ljudski šoli Žitara vas obiskuje nad 50% otrok dvojezični pouk. Dvojezični napisi pa so bili sestavni del pedagoškega koncepta, ki naj tudi praktično uči sožitja in enakopravnost jezikov. Šolski ravnatelj Kukovica pa si je s svojo samozvestno držo nakopal vrsto sovražnikov med nemškonalacionalnimi silami, ki bi radi izrinili slovenščino iz javnosti. Zgleda, da so sedaj v Žitari vasi na oblasti tisti ljudje, ki bi radi s koalicijo SP-VP popolnoma uničili tako narodno samostojnost, hkrati pa potisnili ob rob vse tiste zmerne sile v strankah, ki niso za agresivno politiko proti slovenski narodni skupnosti.

Nedvomno pa je odstranitev dvojezičnih napisov v notranjosti šole

politiki kljub večkratnemu svarjenju s strani Slovencev podali v takšno zaostrovanje narodnostne politike.

Napovedala pa sta tudi, da bosta obe osrednji politični organizaciji koroških Slovencev podvzeli vse proti odstranitvi dvojezičnih napisov, saj je takšen protislovenski akt napad proti celotni narodni skupnosti! Z vso odločnostjo bosta informirali avstrijsko in mednarodno javnost o nemškonalacionalnem ravnanju žitarskega občinskega odbora in tesno sodelovali tudi z nadstrankarskim komitejem za obrambo dvojezičnega šolstva na Koroškem.

Predsednik ÖVP, Štefan Knafl, je v pismu, ki ga je naslovil na predsednika Grlica in Wieserja izjavil, da vidi v odstranitvi napisov „vzpostavitev reda.“ S tem stališčem je poslavljajoči se šef ljudske stranke pokazal, da res nima vpogleda v realnost na južnem Koroškem, in da so njegove besede o spravi prazne fraze.

(Glej tudi poročilo na 8. strani!)

Kamen spotike

Zgoraj: „ukradena“ dvojezična tablica, ki je do zadnjega petka bila pritrjena ob vhodu v prostor za učila. Spodaj: Nov, ročno izdelan napis, ki ga šolarji vidijo od ponedeljka naprej.

Škofiče imajo vrtec sožitja

Otvoritev vrta so olepšali pevci iz Holbič

„Kateri občinski vrtec na dvojezičnem ozemlju Koroške uveljavlja to jezikovno enakopravnost, o kateri se lahko pri nas vsak prepriča že ob zunanem napisu“, je ob otvoritvi privatnega dvojezičnega vrta v Škofičah vprašal predsednik domačega slovenskega prosvetnega društva „Edinost“, Herman Jäger. S tem je v enem stavku zajel tudi že položaj otroškega varstva na jezikovno mešanem področju Koroške: če slovenska narodna skupnost sama ne bo poskrbela za enakopraven razvoj slovenskega jezika, potem prostovoljno tega nihče ne bo delal.

Otvoritev vrta so glasbeno olepšali: mešani pevski zbor SPD „Edinost“, MG V Liederkreis, Frauensingkreis Schiefeling, otroci vrta in Ribniški oktet, ki je zvečer v Holbičah imel še samostojen koncert.

V Škofičah — bolje rečeno v Paurbach — je v nedeljo Slovensko šolsko društvo predalo prebivalstvu že tretji dvojezični otroški vrtec; lahko pa tudi rečemo, da je to že peti privatni dvojezični vrtec na južnem Koroškem, kar je v primerjavi s potrebami manjšine in glede na potrebno mirno sožitje še vedno premalo. Otvoritvene slovesnosti se je udeležilo mnogo domačinov, ki so kar strmeli nad sodobnostjo in lepoto vrta. Navzoči pa so bili tudi predstavniki občine Škofiče, obeh slovenskih organizacij in predstavniki iz SR Slovenije.

Dvojezični vrtec so začeli graditi avgusta 1984, z začetkom leta 1985 pa so ga obiskali prvi otroci. Kako velika je bila potreba po vrtem lahko razberemo iz dejstva, da je bil kmalu napolnjen. Trenutno ga obiskuje 29 otrok, 22 iz občine Škofiče, 7 iz sosednjih občin.

Tudi podžupan občine, Paul Skant, je pozdravil ustanovitev dvojezičnega vrta kot „most dobrega sodelovanja“, hkrati pa je obljubil, da bo

občina asfaltirala cesto k vrtcu. Posebno se je ljudem dopadlo, da je podžupan, ki po rodu ni Slovenec, povedal nekaj besed tudi v slovenščini.

V imenu ZSO in NSKS je spregovoril dipl. inž. Feliks Wieser, ki je pozdravil odločitev domačinov za ustanovitev vrta. Opozoril pa je tudi na obljubo dunajskih oblasti, da bodo finančno podprle tiste privatne dvojezične vrte, ki jih podpirajo občine. V zvezi s trenutno šolsko diskusijo je izjavil, da se vedno bolj oblikuje nujna po obravnavanju šolstva izven strankarskopoličnih interesov.

Trud za kvaliteto dvojezične vzgoje

Predsednik Slovenskega šolskega društva dipl. inž. Franci Einspieler pa je v svojem govoru podčrtal prizadevanje za čim kvalitetnejšo dvojezično vzgojo predšolskih otrok. „Zato smo z velikim zadovoljstvom sprejeli podporo iniciativne skupine (Dalje na 2. strani)

Prvi protesti

Demokratski krogi v Avstriji in v inozemstvu pozorno spremljajo razvoj na južnem Koroškem. Svoj protest proti ravnanju žitarskega občinskega odbora ni izrazila samo iniciativa „Socialisti za skupno šolo“, občinski svet, komite za obrambo dvojezičnega šolstva in deželni glavar Wagner so dobili od posameznikov in organizacij iz Svice in Nizozemske že protestne telegrame, kjer zahtevajo tudi poravnano krivice, ki se dela slovenski narodni skupnosti.

Komite organizira solidarnost

Nadstrankarski komite za obrambo dvojezične šole na Koroškem ocenjuje odstranitev dvojezičnih oznak v notranjosti žitarske šole kot noven napad na obstoj dvojezične šolske ureditve na Koroškem. Zato poziva vsakogar naj se solidarno vključi v protest proti nacionalističnemu ukrepu žitarskega občinskega odbora. Posamezniki in organizacije naj pošljejo občinskemu odboru protestna pisma, hkrati pa naj izdelajo dvojezične tablice, ki jih je treba poslati v ljudsko šolo Žitara vas (A-9133).

Žitarski učitelji: napisi so potrebni!

Soglasno so se učitelji dvojezične žitarske ljudske šole izrekli za dvojezične napise v notranjosti svoje šole. V šolski konferenci 5. junija so soglasno izjavili, da so dvojezični napisi potrebni in pedagoško zelo dragoceni. Bistveno prispevajo k vzgoji skupnosti, in so izraz tolerantnosti in odprtosti, vrhu tega pa se ujemajo z avstrijskimi šolskimi predpisi. Učitelji odklanjajo sklep občinskega odbora in pozivajo deželni šolski svet naj učitelje podpre.

Delitev, a pod skupno streho

Šolski predlog SP predstavljen na klavzuri deželne vlade

Po prvi klavzuri koroške deželne vlade je deželni glavar Leopold Wagner sprejel štiričlansko delegacijo obeh osrednjih organizacij, ki jo je vodil predsednik Narodnega sveta, dr. Matevž Grille. Ze začetek maja sta obe osrednji organizaciji zaprosili deželnega glavarja za pogovor o šolskem vprašanju, tik pred klavzuro deželne vlade pa sta ZSO in NSKS dobili povabilo za pogovor v sredo popoldne.

Na tem sestanku je deželni glavar Wagner seznanil predstavnike koroških Slovencev, kako si predstavlja uresničiti svojo formulo: „vsak otrok dobi šolo, ki si jo želi.“ Pri tem gre za politično idejo, ni še izdelan konkreten načrt. Zamisel koroške SP je, da se v glavnih predmetih ločijo tisti šolarji, ki so prijavljeni k dvojezičnemu pouku, od tistih, ki so prijavljeni samo k pouku z nemškim poučnim jezikom.

Pri risanju, telovadbi, glasbi, ročnem delu pa naj bi bili šolarji skupaj. Wagner si predstavlja, da bodo na ta način šolarji kljub temu 2/3 časa pri pouku skupaj. Hkrati pa si želi

zaposlitveni efekt, ker pravi, da bo ta sistem „asistenčnih učiteljev“ lahko zaposlil 80 do 120 učiteljev. S tem posegom v pouk dvojezičnih šol misli Wagner uresničiti svojo napoved, da bo zadovoljil vse prizadete. Pravi, da na ta način ni treba spremeniti zakona, da se tako lahko uresniči „pravica staršev“, hkrati pa ohrani skupna šola.

Zastopniki obeh osrednjih organizacij so v prvi reakciji izjavili, da si te rešitve ne morejo predstavljati. Predlagali pa so, da se tak način pouka preizkusi v enem izmed potrebnih šolskih poskusov, seveda ob natančnem opazovanju pedagoških strokovnjakov. Zgleda, da na deželni ravni trenutno nimajo pripravljenosti, da v daljšem roku preizkusijo več oblik skupnega dvojezičnega pouka otrok.

Zamisel Wagnerja je, da deželni šolski svet do jeseni predloži podrobnejši načrt, ki ga v prihodnjem letu obdelajo na strankarsko-politični ravni, kjer bodo skušali dobiti tudi soglasje slovenske narodne skupnosti. Začetek šolskega leta 1986-87 pa naj bi veljala že nova oblika pouka!

PREBERITE

na strani

- 2 Predavanje o vplivu slovenščine na koroško nemščino
- 3 Otvoritev študijske knjižnice SPZ
- 4 Šolska akademija slovenske gimnazije
- 5 Zaključni koncert glasbene šole
- 6 O odnosu kulturnikov do nacizma in prispevku žena v anti-fašističnem boju
- 8 Kako so sklepali o demontaži dvojezičnih oznak v Žitari vasi

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV
ZVEZA SLOVENSKEGA IZSELJENCEV
SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO „VRTAČA“

vabijo na

PROSLAVO

40-letnice zmage nad fašizmom in povratka naših izseljencev

v nedeljo 16. junija 1985 s pričetkom ob 14. uri pri Šašelnu v Slovenjem Plajberku

V okviru prireditve, na kateri bodo spregovorili predsednik Zveze koroških partizanov Janez Wutte-Luc, predsednik Zveze slovenskih izseljencev Jože Partl, tajnik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Marjan Sturm in predstavnik Dokumentacijskega arhiva avstrijskega odporiškega gibanja na Dunaju, bo

odkrit spomenik 26 žrtvam nacističnega nasilja.

Kulturni spored bodo oblikovali: mlada godba na pihala Glasbene šole Šmihel nad Pliberkom, Koroški partizanski pevski zbor, moški pevski zbor SPD Borovlje in Šestri Čertov.

! Udeležimo se naše osrednje proslave ob 40-letnici zmage nad fašizmom in povratka naših izseljencev. !

Dan slovenskih izgnancev

V Brestanici, v nekdanjem zloglasnem Reichenburgu, je bila minulo nedeljo osrednja slovenska prireditev ob dnevu slovenskih izgnancev in ob 40-letnici njihove vrnitve iz nemških taborišč. Proslava je bila na brestaniškem gradu, kjer je tudi muzej z bogatimi dokumenti o usodi izgnancev in političnih zapornikov.

Da so tudi v koncentracijskih taboriščih nastajali borbeni odredi in druge oblike odpora je poudarila v svojem govoru tudi članica sveta federacije Vida Tomšič. Govorila pa je tudi o novih oblikah nestrpnosti in o oživiljanju nacionalizma v sosednjih državah, kjer reakcionarne sile pridobivljajo brezposelne mlade ljudi za nove rasistične pohode in kjer te sile skušajo vplivati tudi na slovensko manjšino v Avstriji in Italiji.

Skrbi za pivovarno

V nasprotju z enostranskimi Pliberčani, ki hočejo splošno zaskrbljenost zaradi obstoja pivovarne pri Štihu (Sorgendorf) izrabiti za to, da bi nezadovoljstvo kanalizirali proti slovenskim podjetjem (inž. Fridl Kapun zavrača v zadnjem slovenskem vestniku enega izmed njih) se vedno več Podjunčanov sprašuje, kaj odgovorni resnično hočejo podvzeti za ohranitev tega podjetja! Pivovarna v bližini Pliberke je namreč kot samostojen obrat še naprej rentabilna, profit pa teče v Gösser-centralo na Štajerskem. Političnim obljubam pred zadnjimi deželnozborskimi volitvami leta 1984 bodo morala slediti dejanja!

Karavanški predor in sodelovanje SFRJ in ZRN

Ob minulem obisku zahodnonemškega kanclerja Kohla v Sloveniji so v razgovorih posebej poudarili pomen gradnje cestnega predora skozi Karavanke za razvoj sodelovanja med obema deželama. Zvezna republika Nemčija je namreč najpomembnejši gospodarski in trgovski partner Slovenije. Predor bi koristil tudi izvozni usmeritvi ZRN v Bližnji in Daljnji vzhod.

Parlamentarci SFRJ v Avstriji

Tudi z zastopniki koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov so se srečali jugoslovanski parlamentarci, ki se ta teden mudijo na uradnem obisku v Avstriji. Člani jugoslovanskega zakonodajnega telesa so se v srečanju z avstrijskimi parlamentarci seznanili s sistemom odločanja v Avstriji. Delegacija, ki jo vodi predsednik skupščine Iljaz Kurteš, se je srečala med drugim z zveznim predsednikom Rudolfom Kirchschlägerjem, s kanclerjem Fredom Sinowtjem, predsednikom parlamenta Antonom Benyo. Na Solnograškem pa se je seznanila z delovanjem deželne zbornice.

Pešić na Koroškem

Jugoslovanski veleposlanik na Dunaju Milorad Pešić se je prejšnji teden na Koroškem srečal z deželnim glavarjem Wagnerjem in predstavniki koroških Slovencev.

Z Leopoldom Wagnerjem se je Milorad Pešić pogovarjal o avstrijsko-jugoslovanskem sodelovanju, Wagner pa mu je zagotavljal, da bo manjšinska šolska ureditev na Koroškem ostala, kot je. Pešić, ki je obiskal deželne glavarja v spremstvu generalnega konzula v Celovcu Marka Kržižnika, je izrazil jasno stališče uradne jugoslovanske politike, da se dvojezično šolstvo na jezikovno mešanem področju mora ohraniti.

Na sestanku s predstavniki koroških Slovencev pa sta predsednik NSKS Matevž Grlic in predsednik ZSO Feliks Wieser izrazila zaskrbljenost, da bodo dvojezične šole kljub uradnim avstrijskim izjavam izpostavljene spremembam, ki bi bile neugodne za položaj in prihodnost Slovencev.

Sledovi slovenščine v koroški nemščini

V torek zvečer je v modri dvorani koncertne hiše predaval prof. Gerhard Neweklowsky, predstojnik slavističnega oddelka na celovski univerzi, o slovenskih elementih v koroški nemščini.

Predavatelj, ki je znan v slavističnem svetu tudi po svojih številnih raziskavah koroških slovenskih in gradiščanskih hrvaških dialektov, pa tudi po svoji habilitaciji Slawenische Akzentstudien, akustische und linguistische Untersuchungen am Material slowenischer Mundarten aus Kärnten, je tokrat svoja dialektološka opazovanja naravnal v obratno smer. Lotil se je nekoliko manj običajnega raziskavanja, poiskal je namreč vrsto slovenskih prvin v koroških nemških govorih in jih jezikoslovno interpretiral. Izhajal je iz dejstva, da ob stičišču dveh različnih jezikov vplivanja ne morejo potekati samo enosmerno, temveč zmeraj le dvosmerno.

Zato je pri dialektalnih raziskavah zmeraj potrebno vzeti v pretres oba sosednja jezika. Šele na osnovi opazovanja obeh je

mogoče ugotoviti potek interferenčnih procesov. Profesor Neweklowsky je v svojem predavanju na kratko omenil najprej tudi splošno zgodovino Slovencev od naselitve dalje in opozoril na dejstvo, da je pred približno sto leti še vsak četrti Korošec obvladal slovenski jezik. To dejstvo pa že samo po sebi navaja na tezo, da je slovenščina zapustila neposredne sledove v koroški nemščini.

Močan vpliv na osrednji nemški dialekt

Po uvrstitvi koroškega osrednjega nemškega dialekta v večjo dialektalno enoto (omenjene so bile stične lastnosti s tirolščino) se je predavatelj ustavil najprej na glasoslovni ravnini, kjer je v koroški nemščini vrsta

artikulacijskih enakosti s koroškimi dialekti, predvsem z rožanščino. Tudi na ravnini besednega in stavčnega naglaševanja, na gramatični ravnini, v besednih pomenih, v besedišču nasplo, kjer so bile omenjene predvsem izposojenke, v stavčnem pomenski strukturi in v besednem redu je v koroški nemških govorih vrsta lastnosti, ki jih lahko pojasnimo zgolj iz slovenščine.

Predavanje je bilo izredno dobro obiskano. Po predavateljevem izvajanju so sledila kratka vprašanja iz publike. Avtorjeva predstavitev problematike je opozorila na dejstva, ki jih večinoma nimamo dovolj pred očmi: da jezik ni nikakršna slepa ulica, nikakršen negibljiv, za vse večne čase postavljen sistem, temveč da se spreminja po lastnih notranjih zakonitostih. Prezema, opušča, pozablja, ustvarja, pa naj si to želimo ali ne.

J. Tsch.

Rainer hoče prepoved knjige „Jelka“

Ravno na „dan nemške enotnosti“ se v ponedeljek, 17. junija 1985 (ob 9.15 uri v sobi 228/II, deželno sodišče Celovec) nadaljuje proces, ki ga je začel sin bivšega Gauleiterja Rainerja, inž. Friedrich Rainer, proti Heleni Kuchar-Jelki, ki je v svojih spominih napisala, da ji je med vojno v Celovcu neki desetletni fant stisnil v roko „darila“, ki se je izkazalo kot pasji drek; fanta pa so pozneje videli v spremeljavi njegovega očeta, Gauleiterja.

Po smrti Helene Kuchar-Jelke, ki jo je februarja letos stotine ljudi spremljalo na njeni zadnji poti, se sodni postopek nadaljuje proti avtorjema Jelkinih spominov, proti Thomasu in Brigitti Busch.

Inž. Friedrich Rainer toži avtorja zaradi obrekovanja. Zaradi pasja s pasjim drekom skuša doseči prepoved knjige in da se razglasi kot prepadena.

Povpraševanje po knjigi

Naklada prve knjige, ki je bila izdana v založbi Longo Mai in je obsegala 4000 izvodov, je že pošla, kot tudi že druga izdaja. Prav tako je precej zanimanja za slovensko izdajo knjige, ki je lani izšla pri založbi Drava, in v katero je napisala predgovor državna sekretarka za ženska vprašanja Johanna Dohnal.

Prav to zanimanje avstrijske javnosti za življenje slovenske antifašistične borbe pa daje odločitvi v procesu tem večji pomen.

Škofiče imajo vrtec...

(Nadaljevanje s 1. strani)

pri celovski univerzi, v kateri sodelujejo vidni strokovnjaki s področja dvojezične vzgoje. Ta skupina bo z znanstvenim pristopom proučila socialne komponente dvojezične vzgoje, kar bo gotovo še bolj izboljšalo privlačnost dvojezične vzgoje!

Franci Einspieler pa se je zahvalil tudi vsem tistim, brez katerih dela danes v Škofičah ne bi imeli vrta. Zahvalil se je občini Škofiče za hitro opravljene formalnosti, koroški deželni vladi za podporo pri uresničevanju novih delovnih mest; predvsem pa se je zahvalil Skupnosti otroškega varstva Slovenije (na slavnosti je bila navzoča tudi predsednica Nada Mikič-Bulc) za zagotovitev sredstev za montažni objekt, Združenemu delu Skupščine občine Ljubljana-Bežigrad za opremo vrta (ki sta jo izdelali Astra in Slovenijales), podjetju Marles in drugim za montažna dela, Elanu za vrtna igrala in druge pripomočke, podjetju Arboretum iz Volčjega potoka za oblikovanje okolice vrta, nenazadnje pa domačima firmama Sabotnik in Schlapper za gradbeno in inštalacijska dela.

Zastopnik komiteja za obrambo dvojezičnega šolstva na Koroškem univ. profesor Peter Gstettner pa je želel vrta, da postane kraj mirnega socialnega in narodnostnega sožitja. „ki ga pri tej deželni manjšinski politiki tako pogrešamo“. Pozval pa je tudi javnost naj se upre demontaži dvojezičnih napisov v Žitari vasi, kajti brez takšnega upravičenega upora bi bile v prihodnosti morda ogrožene tudi druge pridobitve mirnega sožitja.

Mladina govorila o sožitju

V Beljaku so se pred kratkim srečali zastopniki dvajsetih koroških mladinskih organizacij, da bi razpravljali o skupnem delu in skupnem življenju na Koroškem in v prostoru Alpe-Jadran. Prireditelj je organiziral in pripravil koroški deželni sekretariat za mladino s prof. Helmutom Adlaßnigom na čelu.

Na dvodnevem seminarju sta o dvojezičnem šolstvu na Koroškem predavala okrajni šolski inšpektor Franci Wiegele in dvorni svetnik dr. Valentin Inzko; o koroški zgodovini je spregovoril dr. Wilhelm Wadl; dr. Josef Laussegger je govoril o sodelovanju v prostoru Alpe-Jadran, medtem ko je Willi Sereinig predstavil delovanje Avstrijsko-jugoslovanske družbe; prof. Helmut Adlaßnig pa je dal pregled sodelovanja mladinskih organizacij na tem področju.

O slovenski narodnosti skupnosti kot mostu v deželi pa je predaval dr. Janko Malle, ki je dejal, da je gotovo manj problematično govoriti o mostu med Koroško in Slovenijo kot pa o povezovalni vlogi znotraj Koroške. S konkretnimi primeri je pokazal kako daje slovenska narodna skupnost pobude za kulturna srečanja obeh narodov, da pa jih je zelo težko uresničiti, ker jih nacionalistične sile skušajo pokazati v slabi luči. Priказal je tudi, da slovenska narodna skupnost od občinske ravni do deželne ne uživa primerne podpore in ne samoumevnega upoštevanja. Opozoril je tudi na nevarnost, da s folklorizacijo ljudske kulture tako slovensko kot nemškogovoreče prebivalstvo izgublja svojo identiteto.

Razprava mladincev je potekala s ciljem najti nove kvalitete sožitja, v tej zvezi pa je s strani slovenskih mladincev bila slišati tudi kritika na račun koroškega zgodovinopisja ob letošnjih jubilejih. Udeleženci srečanja so se izpovedali tudi za nadaljnji skupni pouk vseh otrok na južnem Koroškem in za vzgojo, ki ne zapostavlja nobenega jezika!

Landsmannschaft in žandarmerija: čuvarja vseh vrednot

Koroška Landsmannschaft — simbol domovine, simbol enotnosti Koroške. Kako drugače naj bi se prikazala Koroška Landsmannschaft ob svojem 75-letnem jubileju.

Koroška Landsmannschaft se po lastnih izjavah že od svoje ustanovitve naprej prizadeva za gojitev „pristine koroške ljudske kulture“ — seveda tako, da slovenske ne upošteva. Prav to se je pokazalo zopet pretekli konec tedna, ko so z raznimi prireditvami demonstrirali trdno enotnost in ponovno prisegli svojo zvestobo „koroški domovini“ — kako drugače kot v pravih koroških gvantih.

Tudi naš Poldey Wagner se je odločil za ta gvant, da ne bi pokvaril „enotne“ slike. Tako je lahko kot „pravi koroški poba“ (tako on sam) pri častni seji pohvalil velike zasluge koroške Landsmannschaft in njenih podorganizacij za domovinsko zavest. Glede manjšinske problematike je dejal, da se bo še nadalje zavzemal za „mirno“ sožitje med obema narodoma v deželi. Kakšna enotnost med njim in Seppom Pruggerjem, ki se je tudi že vedno zavzemal za dobre odnose med Nemci in Slovenci, le, da Slovenci po njegovem mnenju ne kažejo „preveč dobre volje“.

Ob koncu vseh praznovanj pa so slavili še pobratenje z deželno žandarmerijo. Vsekakor pravi partner za vse primere, saj se deželna žandarmerija kot KLM vidita kot „čuvar in ohranjevalec vseh vrednot, ki napravi življenje smiselno“.

-ič.

OB NEDAVNIH VISOKOŠOLSKIH VOLITVAH:

Protestna drža ali depolitizacija študirajočih?

V prvem nadaljevanju je avtor članka razmišljal o tako imenovani depolitizaciji študirajočih mladine. Tokrat se bavi s stanjem visokošolske politike in študentskih organizacij po volitvah letos v maju.

Senzacionalni uspeh protestne liste

„Uporniki z reke Liang Shan Po“ (Die Rebellen vom Liang Shan Po) so na en mah dobili tri mandate. Enega v glavnem, dva v osrednjem odboru visokošolske zveze. Proč so nastopili pri volitvah leta 1983. Kdo da so? Kdor jih voli, ne voli, kdor pa ne voli, voli njih — je bilo njihovo glavno geslo pri volitvah. Pa še nekaj izmed njihovih najmenitnejših „zahtev“:

- počitnice za celo leto
- dokončna odprava visokošolske zveze
- 100 % delež akademikov v avstrijskem prebivalstvu
- osnovno štipendijo v višini 8000.—

Sami o sebi pravijo, da na žalost spijo do 12.00, zato ne morejo izvajati svojih mandatnih funkcij. Vsekakor je bil višek njihovega volilnega nastopa dosežen 1. junija, ko so javno v smislu nekakšne loterije razdali vse svoje mandate trem študentom iz publike. Visokošolska politika kot nonsens? Pokazali so, da je tudi to mogoče.

Izgube tradicionalnih frakcij

Socialistični študentje so utrpeli občutno izgubo (2 mandata). Ocenjevalci političnega dogajanja domnevajo, da zaradi tega, ker so se v mnogih vprašanih podali na isto argumentacijsko pot kot socialistična stranka. Mnogi volilci jim iz nezadovoljstva očitno niso zaupali svojega glasu. Tudi „Aktionsgemeinschaft“ (AG), doslej najmočnejša študentska frakcija v osrednjem odboru, je po vsod v Avstriji zgubljala glasove in mandate (razen na Dunaju — tam je dva dobila). Pridobila je desničarska skupina JES (2 mandata), ki je ravno

tako kakor AG nekakšna študentska frakcija ÖVP, a za zadnjo le nekoliko preveč desničarska za ureditve ponovne koalicije. Vsaj tako se je izrazil Michael Goldinger, glavni kandidat AG, dan po volitvah v ORF-ovem opoldanskem žurnalu. Izrekel se je za koalicijo s socialistično študentsko zvezo (VSSÖ), da bi parlamentarnim strankam dokazal, „da je velika koalicija vsaj na študentski ravni mogoča“. Pogajanja že tečejo in verjetnost take koalicije bo odvisna vsekakor od zadržanja socialistov.

Desnica ni napredovala

Ni torej mogoče trditi, da bi desnica bila napredovala. Prej je mogoče reči, da se je del glasov premaknil v študentskih organizacijah meščanskega tabora. Bolj zaskrbljujoče so izgube levice (če izvajamo Celovec, ki tudi tokrat predstavlja izjemo), ki grejo predvsem na račun novih alternativnih, zelenih ali protestnih grupacij. Kaže, da so se ravno socialisti v zadnjih dveh letih zamerili svojim

študentskim volilcem s svojim preočitnim taktiranjem med samostojno socialistično alternativo, ki bi mnogim mladim nudila perspektivo v spremembe, in zvestobo matični socialistični stranki, tudi ob njeni ponesrečeni vladni politiki (Hainburg, Reder, nova letala...).

Leva in alternativna opozicija razcepljeni

Dosti je tudi takih skupin in organizacij, ki so šle v volilni boj z namenom, upirati se odmaknjeni politiki in praksi visokošolske zveze. Zahteve raznih manjših list (od Komunistične študentske zveze tja do alternativnih, trockističnih in odkrito zelenih list) so si bile v mnogih tokah enake: odprava birokracije v gremijih visokošolske zveze, več sodelovanja študirajočih na ravni fakultet in institutov. Skoda je bilo za ves ta protestni potencial, ki je — razdeljen na sedem različnih frakcij, dal vsaki izmed njih le toliko moči in učinkovitosti, da je z nekaj ljudmi zastopana v kakem odboru. Ta neenotnost seveda dosti prispeva k temu, da negativnih vidikov v avstrijski visokošolski zvezi in politiki ni mogoče brez nadaljnega spremeniti na boljše.

I. Schellander

Knjižnica - kraj srečanja ljudi ki ljubijo slovensko knjigo in kulturo

„Naša osrednja knjižnica, katere nove prostore danes predstavljamo javnosti, naj ne bi bila le prostor za izobraževanje, temveč tudi kraj srečanja ljudi, ki ljubijo slovensko knjigo in kulturo.“ S temi besedami je predsednik Slovenske prosvetne zveze Tomaž Ogris prejšnji teden začel prireditve, ki je obsegala literarno branje, podelitev bralnih značk in za zaključek še ogled novih prostorov Slovenske študijske knjižnice, ki je končno našla ustrezno domovanje v Mladinskem domu Slovenskega šolskega društva v Celovcu.

Prireditve je povsem ustrezala uvodno izraženi želji. Zbrali so se ljudje, ki so ali poklicno ali ljubiteljsko, vsekakor pa tesno povezani s slovensko knjigo — od obeh pesnikov Toneta Pavčka in Andreja Kokota ter knjižnega ilustratorja Boža Kosa preko zastopnikov republiške zveze bralnih značk Slovenije Berte Golobove in Jožeta Zupana pa do kulturnih delavcev, zastopnikov celovške univerze in predvsem dijakov in njihovih vzgojiteljev. Veselje je bilo gledati najmlajše ljubitelje slovenske knjige: kako so jim žareli obrazi, ko so prisluhnili posebej njim namenjenemu branju obeh pesnikov, ki ga je s humorjem v besedi in risbi še dopolnil likovni umetnik; s kakšnim ponosom so stopali pred občinstvo, ko je bila z bralnimi značkami in knjižnimi darili nagrajena njihova ljubezen do slovenske knjige.

Srečanje s to knjigo je bil zlasti še ogled novih prostorov knjižnice, kjer sta za glasbeni uvod poskrbela Aleksander Černut in Gabriel Lipuš. Knjižnica, katere začetki segajo že v prva povojna leta, se je razvila v pomembno ustanovo koroških Slovencev, saj obsega njen današnji knjižni sklad že okoli 40.000 naslovov, ki so uporabnikom na voljo za branje in študij. Od leta 1973 naprej prejema knjižnica obvezne izvo-de vseh v Sloveniji izdanih publikacij, poleg tega pa za dopolnitev skrbi tudi še sama, tako da se bo verjetno že v doglednem času spet znašla na meji prostorskih zmogljivosti.

Seveda pa je v sedanjih sodobno, praktično in svetlo opremljenih prostorih bivanje med knjigami še posebej prijetno — pravo doživetje. Da bi bilo tega doživetja in kulturnega užitka deležnih čim več ljudi, to mora biti naša skupna skrb, je na glasila mag. Marija Malle, ko je pri predstavitvi prostorov izčrpno orisala širok krog dejavnosti naše osrednje knjižnice, ki segajo od urejanja in izposojanja lastnih knjig preko nalog potujoče knjižnice in strokovne pomoči društvom knjižnicam do šolanja knjižničarskega kadra.

Istega dne kot v Celovcu je bila podelitev bralnih značk tudi v Selah-Kotu in na Radišah, kjer so se z mladimi bralci prav dobro srečali pesnik Tone Pavček in ilustrator Božo Kos ter predstavnik republiške zveze bralnih značk SRS Berta Golob in Jože Zupan. Povsod, kjer se mladina tako aktivno srečuje s knjigo, so poleg staršev seveda na delu tudi mentorji (v Selah Marta Velik, na Radišah učiteljica Povše in v Mladinskem domu SŠD v Celovcu mag. Marija Malle), ki jim za njihovo skrb gre vse priznanje in iskrena zahvala.

Letos, ko mineva 25 let, odkar je tekmovalanje za bralne značke zajelo tudi koroško mladino, pa bi lahko dodali še željo, naj bi se še v drugih krajih in zlasti tudi na slovenski gimnaziji v Celovcu razširil krog ljudi, ki bi pomagali mladini spoznavati lepote in odkrivati bogastvo dobre knjige!

Letos, ko mineva 25 let, odkar je tekmovalanje za bralne značke zajelo tudi koroško mladino, pa bi lahko dodali še željo, naj bi se še v drugih krajih in zlasti tudi na slovenski gimnaziji v Celovcu razširil krog ljudi, ki bi pomagali mladini spoznavati lepote in odkrivati bogastvo dobre knjige!

Letos, ko mineva 25 let, odkar je tekmovalanje za bralne značke zajelo tudi koroško mladino, pa bi lahko dodali še željo, naj bi se še v drugih krajih in zlasti tudi na slovenski gimnaziji v Celovcu razširil krog ljudi, ki bi pomagali mladini spoznavati lepote in odkrivati bogastvo dobre knjige!

Letos, ko mineva 25 let, odkar je tekmovalanje za bralne značke zajelo tudi koroško mladino, pa bi lahko dodali še željo, naj bi se še v drugih krajih in zlasti tudi na slovenski gimnaziji v Celovcu razširil krog ljudi, ki bi pomagali mladini spoznavati lepote in odkrivati bogastvo dobre knjige!

MPF v Celju - srebrna plaketa MMZ SG

Konec maja letos je v Celju spet potekal tradicionalni Mladinski pevski festival, na katerem sodelujejo pevski zbori iz raznih evropskih držav, med njimi tudi Avstrije. Redni udeleženec imenovanega festivala je tudi mladinski mešani pevski zbor Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu. 16. MPF se je mladinski mešani pevski zbor naše srednje šole udeležil tudi letos in spet za-beležil odlično uvrstitev.

Pod vodstvom prof. Jožka Kovačiča je nastopil s predpisanim tekmovalnim sporedom in s 85 točkami osvojil srebrno plaketo. K odličnemu uspehu zboru in zborovodji iskreno čestitamo. Uspeh mladinskega mešanega pevskega zbora Zvezne gimnazije za Slovence je tem bolj tehten, ker je tekmovalanje v Celju povezano z izredno strogimi kriteriji, saj na le-tem tekmujejo lahko le najboljši zbori, ki so pred tekmovaljem izpolnili pogoje strokovne žirije, ki je na posebnih koncertih ali vajah izrekla kvalifikacijo. Zbor slovenske gimnazije taki oceni ni podvržen, vendar ga na tekmovalju posluša ista komisija, ki ocenjuje tudi vse ostale zборе. Čestitamo!

Na tekmovalju je sodelovalo 27 mladinskih pevskih zborov oz. preko dva tisoč mladih pevk in pevcev.

Nemalo čudna vprašanja o naši partizanski pesmi

„Celovski Zvon“ je v svojem uvodniku 6. zapovrstne številke zastavil nekaj tako čudnih vprašanj o slovenski partizanski pesmi, da so za moj okus naravnost neprebavljive. Pisec se znova spota od novembrske demonstracije koroških Slovencev in se zaleti prav posebej še v „partizanski pevski zbor iz Trsta“, ki po njegovem ni imel tam kaj iskati, nato pa zamahne še dalje, ker so ga pač „partizanske viže“ tako strašno motile, in zapiše takele neverjetne besede: „Nastop partizanskega pevskega zbora v letu 1984 na tleh demokratične države je neprimerno početje.“ — ? Zaman sem iskal razlago tega ugankarskega stavka, našel sem pa namesto tega še krono piščeve modrosti, zložene v vprašanju: „Zakaj torej poje partizanski pevski zbor na Koroškem, zakaj sploh poje?“ (podčrtal I. D.) ... Tako torej: partizanski pevski zbor naj sploh ne bi imel pravice peti? Misel je tako pošastna, da se moram vprašati, kje je Peter Millionig, avtor tega nesmisla, prespal zadnjih štirideset, petinštirideset let. Zanimalo bi me tudi, kaj ima še skupnega s slovenskim narodom, ki bo ponosno pel svoje partizanske pesmi, dokler bo živel v zgodovini!

Slovenska (in jugoslovanska) partizanska pesem je, kot vemo mi drugi, umetniški izraz slovenske narodne duše iz najbolj krutega in obenem najbolj veličastnega obdobja naše zgodovine. Te legendarne pesmi slovenskega upora proti tujemu in domačemu okupatorju so zvečine ponarodele in tako postale našim dobrim ljudem prava narodna svetinja. Menda tudi drugje ni razumnega naroda na svetu, ki na kaj takega, kot je naša partizanska pesem, ne bi bil od sile ponosen, če bi jo le imel. Zato lahko mirne duše rečem in zapišem, da za črkami P. Millioniga (urednika CZ iz New Yorka) ne čutim prav nič slovenskega ali domačega. Njegove „pogruhtacije“ o naši partizanski pesmi so naravnost žaljive, in to ne samo za Slovence, temveč tudi za vse demokrate vsepovsod!

„Celovski Zvon“ si s takšnimi nepremišljenimi objavami izpod palca ljudi, ki so skregani s slovensko zgodovino, in s slovenskim sodobnim časom sploh, zvoni svojo lastno pogrebniico. Zven, ki ga slišimo, pa nam je tuj, presneto tuj!

Ivan Dolenc, Kanada
v tedniku „Naš list“ iz Toronta

Pestra likovna dejavnost

Koroški Slovenci imamo mnogo umetnikov, med njimi tudi slikarje, ki se uspešno uveljavljajo na področju likovne umetnosti. Predstavljajo se na raznih razstavah — samostojnih in skupinskih. Razveseljivo je, da so se v to dejavnost vključile tudi naše krajevne Posojilnice, ki našim umetnikom omogočajo, da v njihovih prostorih razstavljajo svoja dela.

V Posojilnici Šmihel je 6. t. m. imel otvoritev razstave slik Stanko Sadjak, ki se s slikarstvom ukvarja njegova dela zelo kvalitetna. Zato priporočamo, da si njegovo razstavo v šmihelski Posojilnici ogledate.

Ernst Arbeitstein ima za sabo že uspešno umetniško pot. Že leta 1960 je prejel „vseavstrijsko državno nagrado“, tedaj še kot dijak, od tlej pa se je s svojimi deli predstavil na številnih razstavah doma

in v tujini. Skupno ima za sabo že 50 razstav, je tudi član poklicnega združenja upodablajočih umetnikov Avstrije.

Tudi Arbeitstein je za svojo zadnjo razstavo dobil prostor v enem izmed naših denarnih inštitutov: minuli tork je v bilčovski Posojilnici bila otvoritev razstave njegovih slik; ogled je možen vsak dan v poslovnem času. Priporočamo, da si Arbeitsteinova razstavljena dela ogledate.

V sodelovanju „Galerie an der Stadtmauer“ v Beljaku in Avstrijsko-jugoslovanskega društva so ta teden v imenovani galeriji odprli razstavo osmih likovnih umetnikov iz Bosne. Gre za predstavitev moderne grafike Bosne in Hercegovine. Razstava je odprta vsak dan od ponedeljka do petka od 8.30 do 12.30 in od 16. do 18.30 ure, ob sobotah od 9. do 12. ure.

policija si je poiskala ljudi iz nekdanjih članov Heimadtienda-bunda, NSDAP. Po avstrijskem izvedenju smo že navedli, koga so novacili, da bi služili pri razkrivanju narodno-osvobodilne dejavnosti in antifasističnega od-pornitstva.

Bolj osredotočena na današnje zastrupljanje in razpohovanje sovraštva med narodom je trditve, da so izdajali predvsem domačini, koroški Slovenci. Toliko da ne proglasita oba pisca vse manjšine, tistega dela pač, ki še ni bil izseljen, za partizanske vohljače.

Vprašujem se, kakšna etika (=nравnost) vodi tega časnikarja, pa zgodovinarja in sploh izdajatelja te knjige? Kako si ti ljudje zamišljajo sožitje v deželi in zunaj nje? Ali mogoče tako, kakor je to označil dušeslovni preučevallec avstrijskih ljudi dr. Ringel, ki je med tremi pobesnelimi obnašanji v drugi republiki naštel tudi napad, razbijanje napisnih krajev-nih dvojezičnih tabel (Ortstafelsturm, 42).

Vsekakor skušata časnikar in zgodovinar dokazovati partizansko surovost tudi z večkratnim ponavljanjem istih polovičnih resnic.

Partizansko sodstvo ni bilo le surovo, ne-človeško, duhovno zavrto, celo bolešno in tu-di nedosledno. Uničevalo je nedolžne in takš-ne, ki so se potegovali in nastopili proti izse-ljevanju sovaščanov, koroških Slovencev, in da so komajda bili na listi za odstrelitev na ozemlju, ki so ga vznemirjali partizani, župani in krajevni vodje NSDAP („daß in dem von Partisanen beunruhigten Gebiet die Bürger-meister und Ortsgruppenleiter der NSDAP kaum auf der Abschußliste der Partisanen standen“, 46).

(Se nadaljuje)

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu, Društvo slovenskih pisateljev v Avstriji, Slovenski PEN-center v Ljubljani in Kärntner PEN-Club/Koroški PEN-klub vabijo na

srečanje pisateljev

14. in 15. junija 1985 v Mladinskem domu SŠD, Mikschallee 4 v Celovcu.

S P O R E D

Petek, 14. 6. 1985

14.00 Prihod udeležencev v Mladinski dom

14.30 Pozdrav

Maja Haderlap: Odgovornost pisateljev za razvoj narodne zavesti (uvodne misli)

Izmenjava misli k temi s kratkimi referati udeležencev.

20.00 Podliska in forumska diskusija na temo: „Avstrijska nacija — s Slovenci ali brez nje!“

Diskutirajo: F. J. Bister, publicist, Dunaj; dr. Hermann Dworczak, Dokumentacijski arhiv avstrijskega odporiškega gibanja, Dunaj; dr. Lutz Holzinger, žurnalist, Dunaj; Andi Novosel, hrvaški pisatelj; Matthias Schönweger, pisatelj, Južni Tirol.

Sobota 15. 6. 1985

9.00 Obisk muzeja NOB na Koroškem pri Peršmanu v Lepeni pri Železni Kapli.

14.30 Referati in razprava k temi:

„Avstrijsko nacionalno vprašanje in identiteta narodnih skupnosti“ Predavajo: Jani Oswald, Koroška; Marie-Therese Kerschbaumer, Dunaj; Matthias Schönweger, Južni Tirol; Ando Novosel, Gradišćanska.

Srečanje bodo pisatelji zaključili z literarnim branjem in sicer ob 20.30 uri v Werner Berg Galeriji v Pliberku, berejo: Niklaus Berwanger, Romunija; Hans Haid, Tirol; Marko Kravos, Trst; Angel Hedwig Mayer, Dunaj in O. P. Zier, Salzburg;

ob 20.30 uri v kulturnem domu „Danica“ v Šentprimozu, berejo: Marij Cuk, Trst; Jurij Kravža, Lužice (NDR); Andi Novosel, Gradišćanska; Walter Pilar, Linz; Matthias Schönweger, Južni Tirol in P. P. Wipplinger, Dunaj.

DRAGO DRUŠKOVIČ-ROK ARIH:

CVETKE ZLA

Zapiski o Pustovi knjigi „Titostern über Kärnten“

O zelenem kadru so pisali ob Prušniku: France Škerlj v Koroškem zborniku, Ljubljana, 1946; isti avtor še v zborniku „Koroški Slovenci v Avstriji“, Ljubljana, 1948; Josef Rausch „Der Partisanenkampf in Kärnten“, Wien 1979; Th. M. Barker, The Slovene Minority of Carinthia, New York 1984, in najbrž še kdo; manjših člankov sploh ne navajamo.

Razumljivo, da se je hitlerjanski policijski stroj lotil z vso slepo privrženostjo in zagriženostjo območja, kamor so se zatekli dezertirji, in vsega nekdanjega avstrijsko-jugoslovanskega obrobja.

Oba avtorja sta očitno nenaklonjena dezertirjem.

Posebej zanimiv je zapis profesorja Einspielerja (266) o tem, kako je ravnala nacistična policija. Pisec uporablja izraz državna policija, gre za tako imenovano tajno državno policijo: Geheime Staatspolizei, skrajšano Gestapo. Mogoče se sliši celo g. profesorju naslov preveč razvpit zaradi grozot in nečlovečnosti, ki jo je ta neusmiljena policijska organizacija počenjala širom Evrope in še čez zemljinjo.

V zgodovinarskem besedilu bi vendarle kazalo povedati, kaj je bil pravzaprav Volksge-

richtshof, nacistična ustanova, in kaj je bil njegov „dunajski senat“, ki je obsodil na smrt in dolgoletne ječe upirajoče se koroške Slovence.

Značilno za pisanje obeh avtorjev je podpoglavje Nemška kri mora teči (Deutsches Blut muß fließen, Pust, 17).

To povelje političnega komisarja 4. operativne cone 11. februarja 1943, da je treba oditi proti Železni Kapli in postaviti zasede in da mora še v tem mesecu teči nemška kri, navaja v svoji sklepni besedi tudi zgodovinar dr. Einspieler (273).

Malce začuden sem prebral v Prušnikovi knjigi (Gamsi na plazu, 1958, 96): „Na Koroškem mora še ta mesec teči hitlerjanska kri!“ Pogledal sem še nemški prevod (1980) in našel: „In Kärnten muß noch diesen Monat Hitlerblut fließen!“ (77).

Sam nikoli nisem enačil nemštva s hitlerizmom, pa čeprav je nacistična naravnost kakšen čas dosegala visoko stopnjo udeležbe pri Nemcih in je bila žal očitna nemoč do odpora. Vem, da smo tudi v tistih hudih časih razumeli ločnico in tisto, kar je mislil komisar, čeprav nekolič kaj robato povedano.

6

Ni mi pa docela jasno, kaj želita oba koroška zapoznela pisarja s tem, da sta spremeni-la označitev? Želite pridobiti morebiti ljudi v širokem nemškem prostoru za svoje pisanje? Saj piše I. Pust (10), „da širna javnost v nemško govorečem prostoru ne ve nič o pravih ciljih partizanskega boja v Avstriji“ („die breite Öffentlichkeit des deutschsprachigen Raumes weiß nichts über die wahren Ziele des Partisanenkampfes in Österreich“). Začudilo me je dejstvo neverjetne svojevolsčnosti, s katero pobirata oba pisca iz Prušnikove spomin-ske knjige, v primeru, na katerega pa opozar-jamo, očitno nista segla po tem knjižnem viru.

O UMORIH CIVILNIH OSEB

Avtorja izhajata iz trditve, da so partizani usmrtili neoborožene civilne osebe. Resnično prebrisan: kdo ne bi z odporom gledal na tovrstna ravnanja. Tej široko in vsekakor dobro in razvejano širjenje kleveti je v nekem pomenu plačal davek celo vseskozi objektivni in strokovni avstrijski raziskovalec dr. Rausch, ko omenja „dejavnost posameznih, ki jih vendarle lahko označimo kot kriminalne osebe in si jih lahko našel povsod, tudi pri partizanih“ („die Tätigkeit einzelner wohl nur als kriminell zu bezeichnender Elemente, die, wie überall, auch unter den Partisanen zu finden waren ...“, 83).

Dalje, partizani niso odstranjevali lokalnih strankinih funkcionarjev, le samo ljudi, ki so bili zvesti koroški domovini in ki so naspro-tovali Jugoslaviji 1918—1920. leta. Natančneje,

Šolska akademija v znamenju pomembnih obletnic

„Danes naj bo praznik upanja in zaupanja v bodočnost“, tako je dejal ravnatelj dr. Reginald Vospernik pretekli četrtek na slavnostni prireditvi Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu. In še dalje: „Današnja akademija naj ne bo tožba, temveč kažipot v prihodnost brez sovraštva.“ Te besede so se nanašale na geslo letošnje akademije,

stran meje, ljubljanske univerze ter ravnatelj spittalske gimnazije dir. Gaubelhofer.

Sporod šolske akademije je v glavnem sestavljalo petje oziroma glasba (oba mladinska zbora, tercet Sturm, kvintet Černi & Co, popskupina „Šok“, itd.). Prispevka v besedi in sliki pa so bila „Pričevanja 45-55-85“ in odlomki iz spisov

netofonskega traka pa niso spregovorili samo Figl, Renner idr., temveč tudi žive priče iz naših vrst: prof. Marija Spieler (bila v izgnanstvu), Milan Wieser (po sili vojak v nemški vojski na Finskem), dipl. trg. Janko Urank (bil dve leti v kacetu) in Marija Wutte-Zinka (sodelovala v odporišnem gibanju). Leti so pravili, kakšno je bilo veselje ob koncu vojne, a tudi kakšno je bilo in je še danes razočaranje nad neizpolnjevanjem člena 7 Avstrijske državne pogodbe.

Pred dvorano v bivši Delavski zbornici so razstavljali dijaki Slovenske in spittalske gimnazije skupno likovna dela k tematiki osvoboditve in državne pogodbe. Šolska akademija pa nudi vsako leto priložnost, da dijaki Slovenske gimnazije, ki se s precejšnjim številom vedno spet udeležijo raznih natečajev, prejmejo v primernem okviru morebitne nagrade. Letos sta to bila Kornelija Vospernik in Klaus Einspieler, oba iz 5.B razreda, ki sta zmagala na spisovnem natečaju in prejela svoje nagrade iz rok ravnatelja.

V okviru prijateljskih stikov med slovensko gimnazijo in šentjakobom, pa je bila v soboto v šentjakobski farni dvorani prireditev „Pozdrav mladini“, na kateri so sodelovali gimnazijci s svojim sporedom ter domačini z MePZ „Rož“ in odrskim delom „Gledališče v škripcih“. Prireditelj SPD „Rož“ in publika so bili s sobotno prireditvijo zelo zadovoljni.

ki se je glasilo 40 let osvoboditve — 30 let Avstrijske državne pogodbe.

Za prihodnost brez sovraštva služijo naj stiki z večinskim narodom, in tako je ZG za Slovence letos navezala prijateljske stike z gimnazijo iz Spittala. Pred kratkim so slovenski gimnazijci bili v gosteh v Spittalu, na šolski akademiji pa so jim gimnazijci z Spittala vrnil obisk in nastopili s tremi pesmimi. Navdušila je predvsem zadnja pesem izmed teh treh, namreč ritmični Scandinavian shuffle.

Prijateljske stike pa gimnazija ni navezala samo s pripadniki večinskega naroda, temveč tudi z ljudmi s podeželja, konkretno s prosvetnim društvom iz Šentjakoba v Rožu. Kot gost je torej nastopil na akademiji mešani pevski zbor „Rož“ iz Šentjakoba in izražena je bila želja, da se absolventi Slovenske gimnazije vrnejo nazaj v domače kraje in tam pomagajo ljudem s svojim znanjem.

Med občinstvom — katerega je pri prejšnjih akademijah bilo tudi že več (verjetno je lepo poletno vreme zadržalo tega ali onega od obiska prireditve) — so bili številni častni gosti, med njimi celovski župan Leopold Guggenberger, slovenski kulturni minister Matjaž Kmecl, predstavniki SFR Jugoslavije, koroške deželne vlade, deželnega šolskega sveta, slovenskih kulturnih organizacij tostran in on-

gimnazijcev k temi „Moja dva jezika — Meine beiden Sprachen“. Tu so dijaki drugega, četrtega in sedmega razreda tolmačili svoje misli in odnose do obeh jezikov, ki jih govorijo.

Dokumentacijo „Pričevanja 45-55-85“ pa so pripravili dijaki višjih razredov s pomočjo prof. Pinterja. Z diapozitivi in magnetofonskimi posnetki so dijaki podali kratek pregled o za nas važnih dogajanjih v med- in povojnih letih. Preko mag-

Napad na dvojezične učitelje

Po zadnjem „poslušanju“ deželne vlade s koroškim Abwehrkämpferbundom je padlo precej blata tudi na dvojezične učitelje. S strani vidnega predstavnika naše dežele je bilo slišati, da bi „do trenutnih težkoč verjetno ne prišlo, če bi se poučevalo po danih šolskih predpisih“. Ker naše stanovsko zastopstvo ni odgovorilo na te neutemeljene napade, sem mnenja, da sami odgovorimo na te napade:

1. V tem primeru se blati delo učiteljev, ki so pod najtežjimi pogoji (nezadovoljivo število prijav k dvojezičnemu pouku, napadi nemškonačionalnih skrajnežev, pomanjkanje ustreznih učbenih pripomočkov, katere smo si deloma šele sami ustvarili, uradna netoleranca do drugega deželnega jezika...) od leta 1958 naprej poučevali tako, da je deželni šolski svet pri „poslušanju“ z deželno vlado mirne vesti lahko predlagal nadaljnji obstoj sedanje šolske ureditve.

2. Do trenutne razprave ni prišlo radi morebitnih prekrškov dvojezičnih učiteljev napram šolskim predpisom. To razpravo so sprožili nemškonačionalni skrajneži s ciljem, da izvedejo „dokončno rešitev“ na Koroškem.

3. Sam deželni glavar je tja do deželnozbornih volitev zagovarjal obstoječi šolski sistem in ni videl pedagoških argumentov za kako spremembo.

4. Izboljšanje obstoječe ureditve po prelogih ustreznih pedagoških svetovalec celovške univerze, ki bi delo na dvojezičnih šolah olajšalo, bi tudi učitelji pozdravili.

Sem mnenja, da je treba v vsakem primeru „poslušati“ strokovnjake, ne pa ljudi, ki iz nacionalne mržnje odklanjajo vsakršno pozitivno ureditev. Kam pa končno privede nacionalna nestrpnost, to so na grozovit način pokazale televizijske slike preteklo sredo iz Bruslja.

Joško Wrolich

Iz planinske dejavnosti

Minuli četrtek je Kulturna taberna pri Joklnu v Celovcu vabila na zanimivo planinsko predavanje znanega slovenskega alpinista Vikija Grošlja iz Ljubljane. Ta izkušeni alpinist in himalajec nas ni povedel samo, kot bi bilo pričakovati, v tiste njegove gore, kjer je izbojeval največje zmage, marveč je dal mnogo prostora v svojem dia-predavanju domačim goram in sploh animaciji naše mladine za alpinizem. Tako nas je popeljal v prelepe Julijske Alpe, Zahodne Alpe in nazadnje na najvišje gore sveta. Iz njegovih izjavanj je bilo razvidno, da gre tu za alpinista, ki se resno priz-

O B I Š Č I T E

Werner Bergovo galerijo

V P L I B E R K U

Odprta je dnevno od 10. do 12. ter od 16. do 18. ure.

deva za planinstvo oziroma alpinizem navdušiti čim večji krog ljudi. Škoda, da je bilo predavanje slabo obiskano (neugoden termin — praznik).

Letos je leto planinskih jubilejev. Pred 90 leti je dovški župnik Jakob Aljaž na vrhu Triglava postavil kovinast stolp, ki še danes obstoja in ga kratkomalo imenujemo Aljažev stolp.

Letos obhaja Koroška gorska straža/Kärntner Bergwacht 50-letnico svojega obstoja. V okviru jubilejne slovesnosti v celovškem Domu glasbe je deželni svetnik Max Rauscher predstavil zbranim gorskim stražarjem novo knjigo „Nationalpark-Trailogie“.

Kot obhaja Slovensko planinsko društvo Celovec letos svojo 85-letnico obstoja, tako obhaja letos planinska organizacija Naturfreunde svojo 90-letnico. Leta 1895 so delavci ustanovili to društvo predvsem zaradi tega, da bi tudi navadni ljudje — delovno ljudstvo, lahko uživalo lepote planin, ki so bile takrat torišče bolj-ših, finih slojev, katere je zastopal takratni Nemško-avstrijski Alpenverein.

Slovenski center na Dunaju išče **absolventko (absolventa)** gimnazije ali univerze kot sodelavko (sodelavca) v tajništvu za poldnevno oziroma celodnevno takojšnjo zaposlitev.

Pismene prošnje pošljite na Slovenski center, upravni odbor, 1010 Dunaj/Wien, Teinfaltstraße 4, tel. 63 15 04.

V nedeljo je bilo v Sovodnjah pri Gorici izredno živahno. Okrog 1000 planincev iz Slovenije in zamejstva se je srečalo v tem lepem primorskem kraju, da poživijo medsebojne tovariške stike in da navežejo nove. Med planinci je vladalo izredno prijetno in pristrčno razpoloženje. Letošnjo prireditev je pripravilo Slovensko planinsko društvo Gorica. Skupno je pet planinskih organizacij, ki vsako leto izmenoma pripravljajo srečanja planinskih društev. Ta društva so: pobudnik za tovrstna srečanja — Planinsko društvo Jesenice, ter Slovenska planinska društva Trst, Gorica, Celovec in Beneško planinsko društvo s sedežem v Čedadu. Lansko leto so bili organizatorji naši planinci (SPD Celovec), prihodnje leto pa je še negotovo, ali bo organizator Beneško planinsko društvo ali PD Jesenice. Zbrane planince na tem srečanju sta pozdravila predsednik SPD Gorica Vlado Klemše, ki je naglasil desetletja staro povezanost med planinci iz zamejstva in matične dežele, ter podpredsednik Planinske zveze Slovenije Marjan Oblak, ki je napovedal nadaljnjo planinsko mejno olajšavo — novi obmejni planinski prehod preko Matajurja. Med nadaljnjimi predstavniki društev, ki so pozdravili planinsko srečanje, je bil predsednik SPD Celovec Franci Kropivnik. Naj še zapišemo, da se je srečanja udeležilo tudi en avtobus planincev iz Koroške, ki so tako pokazali pristrčno tovariško povezanost s primorskimi in planinci iz matične dežele.

Korte

Pred nedavnim so kapelški lovci imeli svojo mašo pri Rieplnu v Podpeci, v nedeljo pa čebelarji zahvalno mašo pri Grobelniku v Kortah, ki jo je imel daleč po Koroški znani čebelar župnik Tomaž Holmar. V svoji pridigi, ki je bila zelo poučna, je nakazal važno vlogo čebel v naravi. Dejal je, da je čebela tista, ki posreduje, da se sadje in druge rastline oplodijo in da naj bi bile te delavne živalice, ki so zelo navezane ena na drugo in vodijo harmonično življenje, za vzgled našim družinam.

To mašno slovesnost pri Grobelniku so še olepšali obirški in kapeški cerkveni pevci. Po maši je koroški čebelar Toni Vejnig, kljub svoji visoki starosti povabil zbrane čebelarje, da so še malo posedeli in počebelarili. Poskrbel je tudi za jed in pijačo, za kar se mu je predsednik čebelarjev Hanzl Perč prav iskreno zahvalil.

PRIREDITVE

Klub slovenskih študentov in študentk na Dunaju vabi na

SLAVNOSTNI KONCERT

ob:
40-letnici zmage nad fašizmom
40-letnici ustanovitve druge republike
30-letnici podpisa ADP in ob neslavni 30-letnici praznih obljub.
Nastopa: Tržaški partizanski pevski zbor.
Petek 21. junija 1985 ob 20.30 uri v AUDI-MAX dunajske univerze.

RADIŠE

Igra „**ČRNI KRIŽ V GOZDU**“ v nedeljo 16. 6. 1985 ob 11. uri v Kulturnem domu na Radišah. Nastopa: igralska skupina SPD „Srce“ iz Dobrle vasi. Prireditelj: SPD „Radiše“

ZADRUGA-MARKET PLIBERK

Otvoritev 1. nadstropja v četrtek 20. junija 1985
S povečanim prodajnim prostorom vam lahko še mnogo več nudimo — cene še kot nikoli — vedno vam na uslugo. Pristrčno vabljeni!

GLOBASNICA

Uprizoritev misterija „**HEMA KRŠKA**“

po romanu Dolores Vieser (Hemma von Gurk), v slovenščino prevedel dr. J. Polanc, dramaturgiral Mirko Mahnič, Besedilo je uglasbil Jože Ropitz.

v nedeljo 16. 6. 1985 ob 20. uri pri Šoštarju v Globasnici. Gostujejo gojenke strokovne šole za ženske poklice zavoda šolskih sester v Sentrupertu pri Šentjakobu v R. Prireditelj: Slovensko kulturno društvo v Gobasnici.

BILČOVŠ

RAZSTAVA

Ernsta Arbeitsteinna je odprta do 31. avgusta 1985 v poslovnih prostorih Posojilnice Bilčovš.

Učenke in sestre Strokovne kmetijsko-gospodarske šole v Sentrupertu pri Velikovcu vabijo na

ZAKLJUČNO PRIREDITEV IN OGLED ŠOLSKIH IZDELKOV

v soboto 22. in nedeljo 23. junija 1985. Prireditelj ob 14.30 uri. Spored: Nagovor ob zaključku šolskega leta — gostovanje dekleškega zbora iz Zelinj — igra „Sirota Jerica“ s plesnimi vložki — ples muzikantov. Razstava: v soboto popoldan in v nedeljo ves dan do 20. ure.

KONCERT

LJUBLJANSKEGA OKTETA

● v petek 21. 6. 1985 ob 20. uri v Modestovem domu v Celovcu, Dr.-Richard-Canavallgasse 114. Prireditelj: Slovensko kulturno društvo Celovec in Modestov dom.

● v soboto 22. 6. 1985 ob 20.30 uri v Kulturnem domu na Ledineh. Prireditelj: Kulturno društvo „Peter Markovič“ v Rožeku.

DOBRILA VAS

KONCERT

KOROŠKEGA OKTETA

z Raven na Koroškem — vodi Tone Ivantnik in predstavitelj knjige dr. Luka Sienčnika? „**Koroški Slovenci v boju za svojo šolo**“.

v nedeljo 16. 6. 1985 ob 20. uri v Kulturnem domu v Dobrli vasi. Prireditelj: SPD „Srce“, Dobrila vas

ZITARA VAS

KONCERT

MoPZ zdravilišča Atomske toplice in ansambla „**Rogaški instrumentalni kvintet**“

v soboto 15. 6. 1985 ob 20.30 uri v ljudski šoli v Zitari vasi. Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Trta“ Zitara vas. Pristrčno vabljeni!

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi na izlet na

NEGAL/SPITZEGEL

2118 m, v Ziljskih Alpah v soboto 22. 6. 1985
Točen čas odhoda bomo sporočili prihodnjič.

CELOVEC

ODPRTJE RAZSTAVE V GALERIJ MOHORJEVE KNJIGARNE

v petek 14. 6. 1985 ob 18. uri

Razstavlja kipar in slikar Peter Jovanovič. Razstava bo odprta do konca junija. Ogled je možen vsak delavnik v poslovnem času knjižarne.

SREČANJE MLADINSKIH ZBOROV

● v nedeljo 16. 6. 1985 ob 14.30 uri v Kulturnem domu na Bistrici v R. Nastopajo otroške in mladinske skupine iz Celovca in Roža. Prireditelj: KKZ in SPD „Kočna“ iz Sveč.

ORF Slovenski oddelek in Slovenska prosvetna zveza vabita na

ZAKLJUČEK SLOVENSKE MESEČNE HIT-PARADE

v torek 19. 6. 1985 ob 19.30 uri v Mladinskem domu SSD v Celovcu. Gostje večera: Edvin Flisar, Oto Pestner in ansambel „Festival“.

VOGRČE

POLETNA NOČ

v soboto 15. 6. 1985 ob 20. uri v gostilni Florianiwirt v Vogrčah. Igra znani ansambel „Slovenija“, vmes vložek folklorne skupine iz Velike Nedelje. Prireditelj: MePZ „Podjuna“ Pliberk.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 13. junija 1985

Za 100 dinarjev dobite	7.25 šil.
Za 100 dinarjev plačate	8.50 šil.
Za 100 lir dobite	1.07 šil.
Za 100 lir plačate	1.15 šil.
Za 100 mark dobite	693.50 šil.
Za 100 mark plačate	709.80 šil.

SMIHEL

Igrica

KRALJEVI SMETANOVI KOLAČKI

v soboto 15. 6. 1985 ob 16. uri v farni dvorani v Smitelu. Igrajo otroci iz Sel. Nastopil bo tudi otroški zbor iz Smitela.

Slovenska prosvetna zveza v Avli slovenici

SPZ vabi na razstavo grafik Dunajčana

H. K. Goldensteina

Grafike so karikature narodnostnih razmer na Koroškem. Razstava je odprta do 28. junija 1985.

Slovenska prosvetna zveza v Avli slovenici

Predavanje o lovski kinologiji

Srečanje pravnikov v Črnem vrhu nad Idrijo

V soboto 1. junija zvečer je Klub prijateljev lova vabil člane na predavanje o lovski kinologiji v Dijaški dom SŠD v Celovcu. Predavali so trije priznani strokovnjaki iz Slovenije.

Tako je referiral o pravni urejenosti, zgodovini, organizaciji in financiranju lovske kinologije v Sloveniji nam že znani tajnik Lovsko kinološke zveze Gorenjske tov. Stane Petek. Povedal je, da je v Sloveniji organizirana lovska kinologija po regijah, katere so potem članice Kinološke zveze Slovenije, ta pa potem delegira člane v najvišji organ — v Kinološko zvezo Jugoslavije. Razvoj kinologije se je v Sloveniji šele zadnja desetletja pospešil v današnje organizacijsko celoto, saj je šele po revoluciji poleg lovstva dobila tudi kinologija ustrezno zakonodajo. Pred tem se je sicer ukvarjala peščica premožnejših ljudi z lovom in po tem takem tudi z lovsko kinologijo, ker je bil lov vezan na zemljiško posest. Zato je razumljivo, da so poleg lova imeli v rokah tudi kinološko premožnejši sloji, ker je bilo ostalim lovcom intenzivnejše lovsko kinološko udejstvovanje oteženo, saj so lovili le v manjših občinah, loviščih oz. so bili le priložnostni

ni gostje veljakov, ali pa so bili le gonjači. Danes je v Sloveniji le redkim vstop v lovske vrste zaprt, sporedno pa se je tudi lovska kinologija močno razvila. In dokaj kvalitetnih obstoječih kinoloških celic in z aktivno dopolnitvijo iz drugih držav, med drugim tudi iz Avstrije in Nemčije, imajo danes lovskim potrebam zadoščeno organiziranost na tem področju.

Kinološki sodnik Stane Hribnik nam je v svojem referatu razložil nekaj osnovnih pravil lovske kinologije. Lovske pse delimo v 5 skupin in sicer: goniče, sledarje ali barvarje, jamarje, šarivce in ptičarje. Te spet ločimo po zunanji podobi, prirojenih lastnostih in poreklu v pasme. Tako mora imeti npr. gonič predvsem glas, jamar pa ostrost. Za vse pa velja, da morajo biti vodljivi, zato jih šolamo. Za vsako pasmo pa obstojajo predpisani pasemski "standardi", v katerih je opisan vzor pasme. Te pasemske vzore izdela vodilna organizacija države, v kateri

so doma psi tiste vrste. Za brak-jazbečarje izdela vzor avstrijska organizacija, ker je to avstrijska pasma.

Nad vse zanimivo in privlačno pa je ta večer podal svoj prispevek priznani vodnik in strokovnjak tov. Janez Pernat. Tisti ki prebiramo "Lovca", poznamo trojico Janez-Capi-Džoni, že po izvrstnih člankih predavatelja, ki ni le izreden vodnik krvosledcev-barvarjev, temveč tudi fasciniran predavatelj, sijajen avtor lovskih člankov, praktičen izumitelj in še kaj. V uvodu svojega referata je primeril krvosledca alpinistu-rešitelju, ki nastopi, ko je divjad v najhujši stiski, da jo reši čimprej strahotnih muk. Ob vsej najmodernejši tehniki, najnovejšem lovskem orožju z najmočnejšimi naboji ostane le še faktor — človek — ki včasih ni kos svojim duševnim ali telesnim hiban. Tudi najboljše strelcu se pripeti, da zgreši oz. zastrelj divjad in potem je potrebno, da nastopi več vodnik z dobrim krvosledcem. Ni vsakemu dano, da postane dober vodnik lovskega psa. To delo zahteva umirjenost, preudarnost in natančnost tako vodnika kot tudi psa. Predvsem nam je tov. Pernat posredoval svoje bogate izkušnje, ki si jih je pridobil na številnih lovskih sledeh širom Slovenije. S svojima spremljevalcema Capijem in Džonijem je poiskal po občinskih loviščih Kočevja, Stajerske, Primorske, Gorenjske in še kje številno — od lovcev zastreljeno divjad in prav tragično je, da je ravno pri sledenju zastreljenega merjasa, izgubil svojega najljubšega spremljevalca — Capija.

Predavanje, popestrjeno še z diasti tov. Janeza Pernata je bilo res enkratno užitek za zbrane člane kluba. Žal udeležba ni bila najboljša, zato bomo prihodnjo zimo skušali nadaljevati s predavanji, ker se v Klubu prijateljev lova čutimo dolžne, da posredujemo našim članom kvalitetno strokovno znanje.

mike

ČESTITAMO

Matjažu Sienčniku, doma iz Dobri vasi, je bila dne 24. aprila 1985, že s 23 in pol leti na strojnem oddelku tehnične visoke šole v Kölnu podeljena inženirska diploma. S tem je postal koroški Slovenec najmlajši diplomirani inženir zahodnonemške dežele Rheinland-Pfalz.

Njegov izredni uspeh je pomemben tembolj, ker je istočasno, v paralelnem študiju, opravil na juridicni fakulteti univerze v Kölnu z dobrim uspehom tudi juridične izpite za bodočega jurista. Mlademu diplomiranemu inženirju želimo še v naprej mnogo uspeha.

Občni zbor SPD Borovlje

Občni zbor, minuli petek, se je pričel z dia-predavanjem o praznovanju 80-letnice obstoja društva. Po predavanju sta predsednik društva Melhior Verdel in tajnik Peter Koschutnik poročala o delovanju društva od zadnjega občnega zbora pred dvema letoma. Tako je Melhior Verdel z zadovoljstvom lahko ugotavljal, da je uspelo:

- ustanoviti Slovensko glasbeno šolo, ki jo obiskuje trenutno devet učencev (pouk je v glavni šoli v Borovljah). Učenci so imeli že nastope in sicer v Svečah, pri Cingelcu ter na koncertu glasbene šole v ORF-teatru.

Društvo je tudi prispevalo k boljšemu razumevanju med nemško- in slovensko-govorečimi občani. Dokaz za to sta bili zelo dobro obiskani prireditvi "Dober večer sosed" in letošnja prireditev ob 80-letnici obstoja društva, ki jo je celo obiskal zvezni predsednik dr. Kirchschläger. Za jubilej so izdali tudi brošuro, v kateri je zbrana zgodovina društva od začetka organiziranja kulturnega delovanja do danes.

Samokritično pa je bilo povedano, da manjše prireditve niso bile tako uspešne in da odrsko delovanje stoji v ozadju.

Aktivnost društva se kaže tudi v številu kulturnih skupin kot so to — ansambel Drava, trio Oraže ter moški in mladinski pevski zbor. Tudi v Glinjah je uspelo zbuditi zanimanje za slovensko pesem in nastala sta mešani pevski zbor in otroška skupina.

Poleg 100 prireditev je društvo organiziralo tudi še filme (v sodelovanju s Slovensko prosvetno zvezo) ter izlete.

V diskusiji, ki je sledila pa je bilo povedano, da bo treba v bodoče razmišljati tudi o tem, kako se narodna zavest, poleg prepevanja pesmi, še lahko budi pri občanah.

Novo izvoljeni odbor je sestavljen sledeče: predsednik: Melhior Verdel, podpredsednik: Kristijan Ogris, tajnik: Peter Koschutnik, namestnik tajnika: mag. Vera Inzko-Wutti, blagajnik: Jože Lukan, namestnica blagajnika: Romana Verdel, knjižničarki: Milena Sattmann in Sonja Woschnjak.

OBČINSKA SEJA V ŽELEZNI KAPLI

v petek 14. 6. 1985 v občinski hiši. V okviru dnevnega reda bodo med drugim obravnavali uvedbo dvojezičnosti v otroškem vrtcu in razpravljali o dvojezičnih napisih na občini in šolah.

Zaključni koncert Glasbene šole

Glasbena šola na Koroškem je pretekli petek spet vabila na svoj redni zaključni koncert, ki je, kot po navadi, spet bil v studiu celovškega radia. Joško Hudl, predsednik Glasbene šole, je v svojih besedah povezoval podal pregled glasbene ustanove, ki deluje v okviru obeh slovenskih kulturnih centralnih organizacij naše narodne skupnosti.

Kljub težavam, zlasti finančnim, delo Glasbene šole dobro napreduje. To se je pokazalo na petkovem koncertu, na katerem so učitelji in

učenci javnosti predstavili sad svojega dela — učenja raznih glasbenih instrumentov. Z velikim užitek smo prisluhnili nastopu posameznikov, duetom in večjim skupinam — do zasedbe godbe na pišala.

Seveda so mlajši učenci zaigrali kratke, preproste skladbe, primerne letniku učenja. Spored je obsegal dela za začetnike in za učence zadnje stopnje učnega načrta Glasbene šole. O kvaliteti izvajanja posameznih učencev ne kaže pisati posebnih ocen, vendar je treba naglasiti, da so med nastopajočimi marsikateri talenti, ki s svojo pridnostjo obetajo mnogo. Že komadi, s katerimi so nastopali, potrjujejo, da gre za resno prizadevanje spoznavanja mednarodne glasbene literature in poudarjanje del znanih mojstrov; seveda pri tem gre tudi za dela slovenskih skladateljev.

Koncertu smo sledili z velikim užitek, posebno smo opazili zadovoljne obraze staršev, kako so uživali, ko so njihovi otroci nastopili, nekateri prvič, pred tako široko publiko in hkrati še igrali za mikrofone slovenskega oddelka pri celovškem radiu.

Glasbeni šoli in vsem, ki se prizadevajo za razvoj glasbene kulture, želimo tudi v bodoče mnogo uspeha.

Franc Petek SPOMINI

14

Zagotovil mi je pri poznejši priložnosti, da imajo nacisti trdno voljo ta nekdanji sklep Heimatdiensta izvesti, kakor hitro pridejo na Koroškem na oblast.

Od slovenske inteligence je ostalo veliko duhovnikov, le malo jih je šlo po svoji odločitvi. Zato pa je potem škof Hefter sam prejel 12 slovenskih duhovnikov, med njimi tudi Rožman, Gregorja Einspielerja, Gabrona in pa Ražuna. Rožman je bil tedaj profesor na bogoslovju in njemu je Hefter zabrusil: "Za vas tukaj nimam prostora!" — Vsi smo tedaj bili mneneja, da škof ni imel nobenega opravičila za takšno postopanje, ker so vsi pregnani duhovniki bili pri izpolnjevanju svojih stanovskih dolžnosti popolnoma brez graje. Bilo je čisto očitno, da jih škof ne preganja zato, ker ne bi bili dobri duhovniki, ampak izključno zaradi njihovega slovenskega prepričanja. Škof Hefter je s tem vsem očitno pokazal, da se v odnosu do Slovencev ne ravna po cerkvenih, marveč po nemških nacionalističnih vidikih.

Redkim posameznikom, izobražencem, kar nas je ostalo na Koroškem, kakor sem že našel, so avstrijske oblasti odredile državljanstvo. Nekega lepega dne sem dobil od okrajnega glavarstva pismo, v katerem so me opozorili, da nimam pravice izvajati v Avstriji zdravniško prakso, ker sem jugoslovanski državljani in naj zato svojo prakso do določenega dne opustim. Tedaj sem na vso stvar gledal še tako nepolitično, da sem šel k okrajnemu glavarju oziroma napisal prošnjo za podaljšanje tega roka. To so pozneje proti meni izkoristili. Takrat sem pravzaprav šele začel položaj na Koroškem gledati politično. Videl sem, da je vprašanje Slovencev tukaj v prvi vrsti politično in socialno vprašanje in da z načinom, ka-

kor smo delali dotlej, ne pridemo nikamor, da je našo politiko treba spremeniti ustrezno realnim pogojem, če se hočemo držati.

Ni ostalo samo pri odrekanju državljanstva. Kmalu je prišlo tudi do dejanske akcije. Nekega dne, v začetku januarja 1921, sem po dopoldanski ordinaciji odšel iz mesta proti St. Rupertu južinat. Ko pridem do Spielerja, to je tam, od koder se že vidi kloster, zagledam veliko tolpo ljudi, bilo jih je 200 do 300, ki se je valila že od klostra nazaj proti mestu po Sent-rupertski cesti. Takoj sem pomislil, da nekaj ne more biti v redu. Pa sem šel kljub temu po Celovski cesti naprej. Mlad človek je neustrašen in naiven obenem. Lahko bi bil šel nazaj in se jim skril, pa nisem hotel. Grem torej gor po Celovski cesti — tedaj žandarmerijskega poslopja tam še ni bilo — ko me naenkrat zagleda ta gruča. Jaz jo obračam noter proti klostru po tisti cesti, gruča se pa tudi začne obračati in tako smo trčili skupaj ravno pred šolo. Potem sem seveda hitro videl, za kaj gre. Ljudje so mahali in vpili ter grozili proti meni, bil je velikanski hrup. V množici je bil sodni svetnik in vodja okrajnega Heimatdiensta Pötsch, potem velikovski župan in sploh vsi velikovski purgari. Jaz sem se naredil, kot da se me stvar ne tiče, šel sem naprej in že hotel stopiti skozi vrata v hišo, ko se je cela gruča usula za menoj. Nek človek, Glantschniggov uslužbenec, zavpije: "Kaj se bomo le pogovarjali z njimi!" Priskoči k meni in me prime za rokav, da bi me potegnil v sredo tiste razjarjene gruča. Moja sreča je bila, da sem bil športnik in precej močan: tako sem ga udaril s pestjo po roki, da mu je kar odletela in v tistem trenutku sem že smuknil skozi vrata noter, drhal pa za mano. Moja žena je prav tedaj bila pri sosedovih, pri Kupprovih, doma je bila le gospodinja-ska pomočnica z otrokoma in ta je z obema malima zbežala skozi okno. Tisti, ki so prihrumeli za menoj v stanovanje, so se drli: "Wir wollen mit ihnen sprechen!" Jaz pa sem odvrnil: "Ze, ze, toda, saj vsi hkrati ne morete govoriti z menoj." Ko sem bil v stanovanju, sem se že nekaj bolj varnega počutil. Rekel sem jim: "Povejte, kar imate povedati, po enem človeku!" No, pa so res izbrali tega Pötscha, pa župana in še nekega. Ostala drhal pa je vsa stala med vrati, saj vrata so

bila odprta in še po hodniku je bilo vse polno ljudi. Vseh 200 ali 300 je tiščalo v hišo. Imel sem dobro misel pa sem jim ponudil tri stole. Ker jih ni bilo v kuhinji, kjer smo bili, sem stopil v sobo in se z njimi vrnil nazaj. Vse to jih je nekako zmedlo in ljudje, ki so to zunaj videli, med njimi jih je bilo veliko takih, ki so me vendar kot sočloveka poznali, so se začeli nekaj smejeti, menda so bili v zadregi. Tisti njihovi izbranci seveda niso hoteli sest. Začeli so mi grozeče razlagati, da mi ne garantirajo življenja, da naj odidem itd. Jaz pa sem se postavil na stališče: Že dobro, prosim, saj sem bil štiri leta v vojski in tudi nisem vedel, ali bom prišel nazaj ali ne. In potem so bili ti boji tukaj na Koroškem; saj človek nikoli ne ve, kaj se mu lahko zgodi. Sam pri sebi pa sem mislil na browning, ki sem ga tiste čase vedno nosil v žepu in si dejal: V skrajnem primeru, nekaj jih bo padlo! Toda njihova začetna divjaška psihoza je bila že razbita in ostalo je le pri govorcanah sem in tja. Na koncu so mi zabičali: "Also, ziehen Sie die Konsequenzen, wir garantieren nicht mehr für Ihr Leben!" Jaz pa sem jim še enkrat odvrnil: "Ich brauche ihre Garantie nicht!" In potem — so pa šli.

Zena je priletela vsa preplašena, saj ni vedela za kaj gre, čeprav je že prej videla tisto tolpo, ko je šla mimo naše hiše, a ni skušala vanjo vdreti.

Še tisti dan, ali pa morda je bilo jutridan, so zvečer prišli še štirje maskirani ljudje, da bi me še enkrat prestrašili. Bili so naščuvani proti meni in pozneje je eden izmed njih, bil je inženir, ko sva se precej dobro seznanila, povedal, kako je v resnici bilo. Razen njega je bil med njimi tudi sin nekega Kaufmana, duševno malo zaostal človek in še nekaj drugih. Bili so seveda oboroženi, vendar se tudi to pot še ni nič zgodilo. Bilo je očitno, da je položaj zame nevzdržen.

Tiste dni sem imel priložnost govoriti z nekim dr. Orožnikom iz Maribora, ki je bil uradni zdravnik še pri jugoslovanski upravi na Koroškem in ta mi je svetoval, naj se iz Velikovca umaknem. Govoril mi je, da se kot zdravnik v takem položaju pač ne morem držati, pozneje bodo prišle še bolniške blagajne, kamor me seveda ne bodo pustili zraven in ne bo od česa živeti. (Dalje v prihodnji številki)

Le kulturniki so se resno spoprijeli s preteklostjo

O razstavi „Prej - potem. Dunaj 1945“

Odnosa Avstrijcev in Avstrije do nacistične preteklosti so se letos s pošteno in odkrito obdelavo lotili predvsem kulturniki. Ni so se zadovoljili s polresnicami in lažmi o polpretekli zgodovini.

Vzorno in odlično so se odločili napolniti vrzel, ki je nastala v tem jubilejnim letu, ker so na politični ravni le zelo nevoljno, površno in s polovičnim srcem — da ne zapišem cinično — obravnavali letošnje jubileje. Spoprijeli so se z avstrijsko preteklostjo, kljub zapovedanemu praznovanju.

Da je do tega prišlo tudi v okviru „dunajskih slavnostnih tednov“ (Wiener Festwochen) pod pokroviteljstvom dunajskega župana Helmuta Zilka in prosvetnega ministra Moritza naj bo tu resnici na ljubo zapisano, kajti brez javnih subvencij si takih projektov ni mogoče misliti. Kljub temu ostane vtis, da se obdelava nečastne avstrijske zgodovine hote odvija z izključevanjem javnosti, kajti še tako dobro izdelanih in pripravljenih razstav, odrskih prireditev, simpozijev in knjig nagovori — vzlic trenutnemu (ne)kulturnemu razpoloženju — samo peščico ljudi. Nova, nesramna, serija „Kronen-Zeitung“ spominov bivše Hitlerjeve tajnice, doseže žal prav gotovo večji krog bralcev kot še toliko dobrih prireditev z antifašističnim zgodovinskim izročilom.

Toda, četudi prireditve kulturnega značaja ne dosežejo takih množic kot bulvarni tisk in čeprav ne morejo merodajno vplivati na splošno toimačenje zgodovine: kljub temu so dokaz, da obstaja in da je obstajala tudi druga avstrijska stran. Tista stran, ki je pripravljena se kritično ukvarjati s preteklostjo; tista, ki 1938. leta ni dvignila roke v fašistični pozdrav. (V tem vidim dokaz za upravičenost „zazrtosti v preteklost“, ki moti v zadnjem času tudi razne samozvane zgodovinarje in/ali ideologe ko-

roških Slovencev). „Zazrtost v preteklost“, ali bolje: obdelava preteklosti, ni zgolj politični imperativ za koroške Slovence, temveč za vso avstrijsko javnost, ki se je te preteklosti doslej raje izogibala.

Niz prireditev

Ni smiselno, da bi na tem mestu ocenili vse prireditve, ki so se v zadnjih mesecih in tednih na Dunaju odvijale na to temo; začenši z razstavo „Izgon duhovnega življenja iz Avstrije“ („Die Vertreibung des Geistigen aus Österreich“), sestavljena od sodelavcev dunajske umetnostne visoke šole, ki je celovito dokumentirala eksodus kulturne, znanstvene in politične elite v letih 1934—1945 iz Avstrije, preko razstave „Versunkene Welt“, ki je pretresljivo prikazala fizični genocid dunajskih Židov v času nacizma, tja do satirične revije „Nix is fix“ nam znanih „Schmetterlingov“ v akademskem gledališču, drugi hiši dunajskega „Burgtheatra“, ki prikazuje slej ko prej latentno fašistoidno nagnjenost povprečnega Avstrijca.

Österreich ist frei

*Solaung Japaner Lipizzaner fotografieren
solaung aum Girtel de Hurn defilieren
solaung vom Schani a Woiza wird gschpüht
solaung da Tschusch si aum Klima vaküht
solaung nur Juden si drüber aufregen
waunma an Nazi des Brazi gschwind gebn
solaung de Kärntner dazua schrein: „lei lei“
solaung waas i: Österreich ist frei.*

(Iz revije „Nix is fix“
dunajskih Schmetterlingov)

Take in podobne prireditve se trenutno odvijajo po domala vseh dunajskih okrajih.

Prej — potem. Dunaj 1945

Najkompleksnejšo razstavo na to temo pa si je mogoče trenutno ogledati v Muzeju 20. stoletja na Dunaju pod naslovom „Prej — potem. Dunaj 1945“, ki je dostopna še do konca junija. V treh tematskih delih prikazuje bogato opremljena razstava dnevno življenje, okolico in dogajanje v Avstriji od dni anšlusa tja do osvoboditve in prvih povojnih let.

Razstavljeni so politični plakati, tisk, fotografije raznih takratnih mogotcev in množičnih prireditev, takomenovane „Durchhalteparolen“, uniforme, tja do prikaza poprečnega takratnega kosila. Na razpolago so magnetofonski posnetki takratnih radijskih oddaj, skratka: človek, ki takratnega obdobja ni doživel, se — hvala bogu — za kratek čas lahko prav realistično in plastično predstavlja takratni vsakdan.

Drugi del obravnava rojstvo (zlasti upodablja) umetnosti ob razvalinah povojne Avstrije, do sredine petdesetih let (začetek dunajske šole fantastičnega realizma).

Odnos takratnih umetnikov do nacizma

Osrednji del celotne razstave pa se osredotoči na doslej tabuizirano temo v avstrijsko kulturno-političnem življenju: zadrževanje umetnikov, znanstvenikov, kulturnih in drugih javnih delavcev v času nemške okupacije Avstrije. Obširni del tega področja zahteva od obiskovalca obilo koncentracije in časa, vendar se razteza pred očmi gledalca pravi Who is who danes v Avstriji še oboževanih umetnikov. Organizatorji razstave so jih porazdelili na štiri področja: a) tisti, ki režima niso preživeli; b) tisti, ki so bili prisiljeni iti v eksil ali ki so se ob dogodkih doma sami prostovoljno podali

tja; c) tisti, ki so ostali, ne da bi se omadeževali in ki so se nekako podali v notranjo emigracijo; in d) tisti, ki se z režimom niso samo strinjali, ampak ga tudi podpirali; med njimi so tudi takšni, katerih kariera se deloma do danes nemoteno nadaljuje. Že drži: žlahtna elita takratnih avstrijskih kulturnikov in umetnikov si ni umazala svojih rok. Toda parada imen, ki slej ko prej dominirajo etablirano kulturno življenje v Avstriji tudi ni od slabih staršev: Herbert von Karajan (že član ilegalne NSDAP!) Karl Böhm, kateremu se je ob anšlusu izpolnil tisočletni sen — in to še v letu 1944 (isti Böhm je dirigiral leta 1955 „Fidelio“ — prvo operno predstavo v obnovljeni državni operi), Ernst Deutsch, ki je igral glavno vlogo v gnusnem nacističnem propagandnem filmu „Jud-Süß“, in ki se ni sramoval v povojnih letih podati v Burgtheatru Lessingovega Modrega Nathana(!), Paula Wessely, ki je prav tako prostovoljno sodelovala v propagandnih filmih NS-režima in ki velja danes za „grande dame“ avstrijskega gledališča... Zmanjkalo bi prostora, če bi ob tem naštevaniu hotel biti popoln.

Hans Moser se ni dal zlorabiti

Seveda — po zlomu nacizma so vsi dejali, da so bili prisiljeni, da so morali proti lastni volji... Gotovo: vsak ni rojen za eksil, ne za junaka. Da pa je šlo tudi drugače, so dokazali številni umetniki, ki se niso dali zlorabljati za propagando — to je dokazal n. pr. Hans Moser, ki je ostal na Dunaju, vendar se je branil sodelovati v filmih s fašistično vsebino.

Robert Stolz o denacifikaciji

Razstava pa kaže tudi dokaj hitro denacifikacijo avstrijskih kulturnikov. Kot že povedano, so vsi kar hitro po vojni stali na deskah, ki pomenijo svet in denar. To vrsto denacifikacije je najbolje opisal Robert Stolz, ki je po vojni od uradne avstrijske strani bil vabljen, naj se vrne iz ameriškega eksila v Avstrijo. V vabilu so mu tudi zagotovili, da se lahko vrne v novo, demokratično Avstrijo, kjer zaradi denacifikacije ni več starih nacistov. Stolz se je pismeno za vabilo zahvalil, v istem pismu pa dodal: „Denacifikacija v Avstriji se mi zdi kot stari nezvočni filmi (Stummfilm): tam se sicer nič ne sliši, vendar se vse vidi. O denacifikaciji v Avstriji pa se samo ogromno sliši, toda videti je ni.“ (To pismo je eksponat na razstavi).

Stolz ni bil samo skladatelj nesmrtnih opernih melodij, temveč tudi tankočuten opazovalec političnih razmer v svoji domovini.

fra-ter

NA ZADNJEM PETKOVEM VEČERU KSŠŠ/D:

Der Himmel ist blau. Kann sein.

Pričevanja avstrijskih antifašistk sedaj tudi v knjižni obliki

Lansko leto je skupina žensk (Karin Berger, Elisabeth Holzinger, Lotte Podgornik, Lisbeth N. Trallori) zaključila znanstveni dokumentacijski projekt o vlogi ženske v avstrijskem antifašističnem uporu. Marca t. l. so iniciatorke projekta predstavile film „Küchengespräche mit Rebelleninnen“ (Slovenski vestnik je o filmu takrat že poročal, op. ur.), s štirimi na film posnetimi razgovori z bivšimi antifašističnimi aktivistkami, med drugim tudi s slovensko partizanko Johano Sadošek-Zalo. Zdaj pa je pred kratkim izšla knjiga „Der Himmel ist blau. Kann sein.“ V njej je zapisanih 20 razgovorov z bivšimi političnimi aktivistkami, jetnicami in upornicami v času nacistične strahovlade.

Zakaj v upor?

Kako so ženske prišle do tega, da se začnejo upirati režimu, kaj jih je privedlo do tega, da so se začele braniti? Izdajateljice knjige so v okviru svojega delovnega projekta (povpraševale so 100 žensk po svojih doživetjih in izkušnjah v uporu) zavestno postavljale tudi vprašanje po socializaciji teh žensk. V glavnem so ugotovile dve vrsti upora:

- motiviran, politično pogojen upor,
- spontan, instinktiven nagon do upora.

V mnogih primerih je bila človečnost, ljubezen do bližnjega in sočustvovanje (pomoč prisilnim delavcem) prvotni vzroki za uporno miselnost in nanjo navezujoče akcije. Večji del žensk pa je imel tudi patriotsko motivacijo za uporniško dejavnost. Politična zavest teh žensk je bila navadno utrjena že iz klerofašistične dobe v letih 34 do 38. Temu ustrezno prihajata tudi 2/3 povprašanih žensk iz proletarskih družin. 1/6 iz kmečkih in 1/6 ženskih upornic je iz meščanskih razmer.

Naloge in vloga žensk v uporu

Za uspešno delovanje antifašističnega gibanja so bile ženske nepogrešljive, akoravno so zelo redko zavzemale kako bolj izpostavljeno mesto v gibanju samem. Mnoga dela pa so ženske lahko mnogo bolje izvajale kakor moški. Prenašanje pošte na pri-

mer, ali pa transport letakov, orožja, živil, oblačil ipd. Ženska z nakupovalno torbo ali pa z otroškim vozičkom je lažje skrila take predmete; bilo je sicer skrajno nevarno, toda zdaleč ne tako sumljivo, kot če bi hodil po takih opravilih naokoli moški. Uporniško gibanje je pri tem izkoriščalo tudi splošno miselnost družbe o ženskah: da so nepolitične in strahopetne. Za tako družbo so bile jasna tudi bolj nesumljive kakor moški.

Ženske so delovale predvsem na bazi, pozneje pa so prevzemale tudi vlogo in dejavnost moških, saj je velik del le-teh bil po nekaj letih okupacije in vojne ali pri vojaki ali pa že aretiran. Delovanje v uporu je imelo za velik del žensk emancipacijske posledice: kljub družini in otrokom svoje dejavnosti niso opustile, odgovornost za lastno družino ni bila večja kot pa odgovornost, ki so jo imele za gibanje. Torej niso bile več pristojne za dobrobit družine, v isti meri kakor moški so se posvečale antifašistični vstaji.

Ženski delež pri osvoboditvi Avstrije je dosti večji, kot si je to kdo sploh mislil...

Do tega prepričanja so prišle izdajateljice pričujoče dokumentacije. Vzroki za podcenjevanje ženske vloge pa je treba iskati:

- 1) v dosedanjem splošnem nepoznavanju dejanske vloge in prispevka žensk v uporniškem gibanju;
- 2) v zapostavljanju te vloge in tega prispevka v velikem delu dokumentacij in literature o antifašističnem uporu v Avstriji.

Tudi to dokumentarno delo potrjuje splošno avstrijsko tendenco pri udeležbi v uporu — 80 % aktivnega upora so dali komunisti. Socialdemokracija je ob okupaciji Avstrije izdala svojim članom direktivo, naj ukinejo oz. opustijo vsako organizirano dejavnost. Velik del socialistov je nato sodeloval v komunističnih uporniških skupinah. Avtoricam je tudi le s težavo uspelo najti upornice, ki bi bile prav kot socialistke dejavne. Obstojele so tudi meščanske uporniške skupine (npr. skupina Scholz), za katere je značilno, da so bile povečini monarhistično navdahnjene

in da so v njih sodelovali tudi nekateri prvotni člani NSDAP.

Dobre in manj dobre izkušnje...

Lotte Podgornik in Nadja Trallori sta prejšnji petek predstavili kot soizdajateljki to prvo večjo dokumentacijo o ženskem antifašističnem uporu v Avstriji študentkam in študentom dunajskega kluba. Brali sta iz pričevanj nekaterih izmed dvajsetih v knjigi zastopanih žensk ter pripovedovali o svojih izkušnjah pri zbiranju dokumentacijskega gradiva.

Koroške posebnosti

Pri tem sta tudi omenili, da se jim je ravno na Koroškem nekajkrat pripetilo, da mnoge ženske niso hotele pripovedovati o svoji protifašistični dejavnosti, mnoge pa samo pod pogojem, da ostanejo anonimne. Iz tega je upravičeno sklepati, da je Koroška še danes področje, ki zavoljo svojega političnega okolja in nemškonalnih tradicij onemogoča javno in objektivno razpravo o dogodkih med 38. in 45. letom. Koroška psihološka vojna namesto rehabilitacije žrtv fašizma?

5.000 strani

so izdajateljice knjige prepisale z magnetofonskih trakov. 100 pogovorov je to, a zdaleč še ne vse, kar bi se dalo o avstrijskem antifašističnem uporu in njegovih ženskih aktivistkah povedati in zabeležiti. Lotte Podgornik je po svoje izrazila navdušenje nad tem delom: „Die Kraft des Erzählers vor allem bei den Frauen aus dem Proletariat und bei den Sloweninen (izmed Slovenk je zastopana v knjigi med drugim že omenjena J. Sadošek-Zala, op. ur.) ist einmalig, bilderhaft. Bei Frauen, die eine bessere Bildung hatten, verflacht diese Art des Erzählens.“ I. Sch.

DER HIMMEL IST BLAU. KANN SEIN.
Frauen im Widerstand. Österreich 1938-1945.
272 strani, 198 šilingov, Promedia-Verlag Dunaj.

Mnogo veselja pri branju.

Der Endsieg des liberalen Gedankens

Wir sind treudeutsch bis in die Knochen
ungebrochen schreiten wir durch die Epochen.
In unseren Ahnen, den Veteranen
sehen wir die liberalen Ur-Germanen.
Doch wir sind nicht mehr fanatisch
wer regiert, denkt sehr pragmatisch.
Man ist nicht solid und arisch
heute ist man solidarisch
mit den Opfern, die barbarisch
von den Siegern eingesperrt
denn die Freiheit
denn die Freiheit, denn die freiheitliche Freiheit
ist unser höchster Wert.
Wir sind total liberal
das ist normal, total normal
wer nicht vergessen kann, sagen wir
ist radikal
nicht liberal
und so ein Fall
g'hört ins Spital.
Wir sind total
liberal, liberal, liberal.
Es gelten wieder alte Werte
Mannesstärke, gesunde Watschen, kleine Bärte.
Was die Slowenen nicht gern erwähnen:
Der liberale Unterschied liegt in den Genen.
Wenn auch Minderheiten nörgeln
Fahnen hoch und laßt uns jörgeln
unser liberales Denken
lassen wir uns nicht beschränken
von den Opfern, die wir henkten
oder die wir eingesperrt
denn die Freiheit
denn die Freiheit
den die freiheitliche Freiheit
ist unser höchster Wert.

(Iz revije „Nix is fix“
v dunajskem akademskem gledališču.)

Zakaj se je druga svetovna vojna končala ravno na Koroškem?

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Potem ko že tri dni ni bilo večjih bojov na slovenskem Štajerskem in vzhodnem Koroškem, so se 12. maja razvneli hudi boji med ustaši in enotami 3. jugoslovanske armade in 4. operativne cone. Stisnjeni v omenjene tri doline, so si poskušali ustaši, četniki in domobranci izsiliti prehod k britanski vojski, ki je že zasedla večino Koroške, medtem ko sta avstrijsko Štajersko zasedli Rdeča armada in bolgarska vojska, nekaj območja severno od Kozjaka pa tudi Lackov odred. Zelo pomembna je bila zapora pri Dravogradu, ki so jo tvorile enote iz 36. in 51. vojvodinske udarne divizije ter slovenske 4. operativne cone, predvsem iz 14. udarne divizije, in del Prekmurske brigade. Sodelovala je tudi ena bolgarska divizija in morda še neugotovljena enota Rdeče armade. V močni zapori, ki so jo pri Dravogradu, Poljani, Pliberku in še dalje na severu pri Lipici na Dravi vzpostavile enote Jugoslovanske armade, predvsem 14. udarne divizije, vidim tretji vzrok, da se je vojna v Evropi končala na slovenskem ozemlju.

Naj na kratko krajjevo in časovno opredelimo najhujše boje po 12. maju: 1. dne — 12. in 13. maja na Paškem Kozjaku pri Gornjem Doliču med ustaši in 17. vzhodnobosansko udarno divizijo, ki so se končali šele 14. maja, ko je divizija osvobodila Slovenj Gradec in se pri Bukovski vasi sešla z našimi enotami, ki so prodrle do tja iz severovzhodne smeri;

2. dne — 12. in 13. maja pri dravskem mostu v Dravogradu, kjer so naše in bolgarske enote, razmeščene na obeh bregovih reke in dobro podprte s topništvom, preprečevale nasprotniku prehod v Labotsko dolino; ko je neki ustaški enoti uspel prodor na severni breg, so jo naše enote zjutraj 14. maja vrgle nazaj čez Dravo;

3. dne — 13. maja na Poljani, kjer je Tomšičeva brigada zaprla pot veliki nemški motorizirani koloni esovcev in mornarjev, ki se je hotela prebiti proti Pliberku; po hudem boju, ki je trajal tričetrt ure, se je nasprotnik vdal; to je bila poslednja večja nemška enota, ki se je vdala našim vojski;

4. dne — 14. maja na Poljani, kjer so imeli deli Tomšičeve, Šlandrove in 7. vojvodinske brigade celodnevni gorčen boj z ustaši, domobranci in

četniki, ki so po ponesrečenih poskusih preboja proti Avstriji iz Dravograda, gnani od naših sil proti zahodu, poskušali prebiti našo zaporo v Mežiški dolini, to je bil tudi poslednji dolg in hud boj ali bitka v drugi svetovni vojni v Evropi: sovražnikovi glavni je sicer uspelo priti naprej od Poljane, vendar se je morala ustaviti pred novo zaporo 14. udarne divizije pri Pliberku, kjer je trčila tudi na britansko vojsko.

V trdni odločenosti poveljnikov enot Jugoslovanske armade in vsega moštva, da kvislingom ne pustijo uiti iz dokaj trdnega in precej ozkega obroča, vidim četrti vzrok, da se je vojna v Evropi končala na slovenskem ozemlju. Naše enote so bile pripravljene, da tudi na poslednjem kraju, tj. na rekah Bistrica in Drava na avstrijskem Koroškem, ustavijo sovražnika. Pripravile so že vse, da uničijo mostove in mu tako zapro pot k britanski vojski. Ali bodo vzdržale?

In kaj bodo storili Britanci? So še naši zavezniki?

Britanci — to je bil 5. korpus — so bili že od svojega prihoda na Koroško, tj. od 8. maja zjutraj, v zelo neugodnem položaju. Pred Jugoslovani in morda tudi pred Sovjeti in Bolgari bi morali zasesti celo Koroško, sedaj pa so njihovo delovanje ovirale množice raznovrstnega vojaštva, ki je z vseh strani rinilo na Koroško, do 8. maja še edino avstrijsko pokrajino, v katero še ni prišla nobena zavezniška divizija, razen slovenske 14. udarne divizije. Ta je še pred Britanci osvobodila precej krajev, sedaj pa so na avstrijsko Koroško prodirale še druge enote Jugoslovanske armade in množica kvislinške vojske iz Jugoslavije. Razmere so za Britance postajale neobvladljive, saj so imeli v ujetništvu že okrog pol milijona sovražnikov, hrane pa baje samo še za dva dneva. Če so že prej razpravljali o tem, da bi jugo-

Pred nedavnim smo obhajali 40. obletnico konca druge svetovne vojne na evropski celin. Splošna kapitulacija nemške vojske je bila podpisana 9. maja 1945 — toda na Koroških tleh se je vojna še nadaljevala vse do 15. maja, ko so se na Poljani pri Prevaljah končno vdale tudi še zadnje enote.

O vzrokih, zakaj se je druga svetovna vojna v Evropi končala ravno na Koroškem, razpravlja znani slovenski zgodovinar dr. Tone Ferenc v članku, ki ga ponatiskujemo iz revije Borec.

Uredništvo

slovanske kvislinge, razen četnikov, vrnilo Jugoslovanom, so nekako 14. maja proti večeru sklenili, da jugoslovanskih kvislingov ne sprejmejo več v ujetništvo. Zanje je bil to razumljiv in racionalen sklep; Britanci so bili v svojih odločitvah sploh radi racionalni. Čemu koga sprejeti v ujetništvo, če ga boš moral čez nekaj dni vrniti tja, od koder je prišel in kamor po svojem izvoru in dejanjih tudi sodi. Zato so britanska poveljstva 14. in 15. maja dopoldne odbijala prošnje ustaških odposlancev, da sprejmejo njihovo vojsko v ujetništvo. Tudi sama so krepila zavarovanje omenjenih dveh rek, da kvislinška

vojska ne bi prišla globlje na ozemlje avstrijske Koroške. In še en razlog so imela: če ustavijo kvislinško vojsko na robu avstrijske Koroške, potem tudi Jugoslovanska armada ne bo šla za njimi, kajti preprečevanje ali oviranje prihoda novih enot Jugoslovanske armade na avstrijsko Koroško je tudi bila ena glavnih nalog britanske vojske.

Sklep o tem, da ne sprejmejo vda-je kvislinške vojske iz Jugoslavije, so britanska vojaška poveljstva sprejela, preden je maršal Tito privolil v umik Jugoslovanske armade z avstrijske Koroške. To poudarjam zato, ker je v zahodnoevropski literaturi, ki se tudi ukvarja z vprašanjem konca vojne na Koroškem, zaslediti trditve, da je Tito privolil v umik v zameno za izročitev kvislingov. Že 14. maja so Britanci sklenili, da bodo vrnilo tiste jugoslovanske kvislinge, ki jih že imajo v ujetništvu (okrog 11.500 slovenskih domobrancev in 18.000 hrvaških ustašev in domobrancev).

Ker britanska poveljstva niso želela novega prelijanja krvi na svojem operacijskem območju, kakršno je bilo tri dni prej pri Borovljah, ko je v boju z nemško in domobranksko kolono iz Slovenije padlo ali utonilo v Dravi več kot sto partizanov, so bila pripravljena posredovati v pogajanjih med ustaškimi in partizanskimi odposlanci za predajo kvislinške vojske Jugoslovanski armadi. Tako se je za kvislinško vojsko odigrala predzadnja drama 15. maja zgodaj popoldne v pliberškem gradu v navzočnosti poveljnika 38. irske pehotne brigade, brigadirja Scotta. Ta je zelo pritiskal na ustaške odposlance, da so se vdali Jugoslovanski armadi, ki sta jo na pogajanjih zastopala komandant 14. udarne divizije Ivan Kovačič-Efenka in politkomisar 51. vojvodinske udarne divizije Milan Basta. V delovanju britanskih častnikov, ki je bilo zlasti med 14. in 17. majem v prid Jugoslovanski armadi, da zajame kvislinško vojsko, vidim peti vzrok, da se je vojna v Evropi končala na slovenskih tleh.

dr. Tone Ferenc

Ob koncu vojne so se na Koroškem srečali britanski vojaki in jugoslovanski partizani — takrat še zavezniki

RADIO — TELEVIZIJA

LJUBLJANA

PETEK, 14. 6.: 17.50 Poročila — 17.55 Naš prijatelj Tito, otroška serija — 18.10 Grizli Adams, ameriška nanizanka — 18.40 Na polju v inovacijsko družbo: Organizirano ustvarjalno delo in inovacije, izobraževalni niz — 19.15 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.05 Človekovi možgani: Gibanje — 20.55 Ne prezrite — 21.10 Naša krajevna skupnost — Lisjaki, zadnji del humoristične nanizanke — 22.15 Dnevnik — 22.25 Malce sreče, angleški film.

SOBOTA, 15. 6.: 8.00 Poročila — 8.05 Slovenske ljudske pravljice: Pehtar in Bedan — 8.25 Železniška postaja — 8.40 Naš prijatelj Tito, nadaljevanje — 8.55 Miti in legende — Antični miti: Orest, nanizanka — 9.10 Nihče kakor jaz, nanizanka — 9.40 Periskop — 10.10 Naša pesem Maribor 84 (F. Prešeren iz Celja) — 10.40 Računalništvo — 11.05 Čudeži narave: Živali severa, kanadska poljudnoznanstvena serija — 11.35 Ljudje in zemlja — 12.05 Poročila — 17.10 Retrospektiva filmov Franceta Stiglica: Patalici, slovenski film — 18.40 Boj za obstanek: V gozdu, angleška dokumentarna serija — 19.05 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.50 Vreme — 20.00 Hiša pod drevjem, francoskoitalijanski film — 21.40 Zrcalo tedna — 22.00 Rock koncert — 23.35 Poročila.

NEDELJA, 16. 6.: 8.50 Živ žav: Risanke, pravljice z vseh vetrov — 9.50 Grizli Adams, ameriška nanizanka — 10.15 Lampion in lepa Marija, braziljska nadaljevanje — 11.00 Festival domače zabavne glasbe — Ptuj 84: Alpski kvintet in ansambel Franceta Stiglica — 11.35 625, oddaja za stik z gledalci — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Po-

ročila — 14.30 Mostovi — 15.00 Kam gredo divje svinje, nadaljevanje — 16.00 Poročila — 16.05 Visok prilisk, zabavnoglasbena oddaja — 17.00 Otok na soncu, ameriški film — 18.55 Knjiga — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.50 Vreme — 20.00 Po naše — Temeljni kamen — 21.00 Portreti: Portret Slavka Tihača — 21.35 Športni pregled — 22.25 Poročila.

PONEDELJEK, 17. 6.: 17.50 Poročila — 17.55 Nihče kakor jaz, nanizanka — 18.25 Pajoče ure — 18.45 Zdravo mladi — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.05 Lyttonova kronika, angleška nanizanka — 21.00 Poročila s seje CK ZKS o kulturi — 21.45 Recital Pavla in Nine Kogan, glasbeno oddaja — 22.10 Dnevnik.

TOREK, 18. 6.: 17.45 Poročila — 17.50 Mladinski pevski festival — Celje 85 — 18.20 Miti in legende — Antični miti: Orfej, nanizanka — 18.40 Simon in Sara, nizozemski film — 19.15 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.05 Borislav Pekić: X+Y=O, drama — 21.05 Omizje — 23.10 Poročila.

SREDA, 19. 6.: 17.40 Poročila — 17.45 Slovenske ljudske pravljice: Goslač — 18.05 Figole tagole, predstava SLG Celje — 18.40 Prostorsko načrtovanje: Človek in prostor — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.05 Dokumentarec meseca: Dežela smehljaja — 20.50 Dnevnik.

ČETRTEK, 20. 6.: 17.45 Poročila — 17.50 40 zelenih slonov — Sloni so lahko hrške — 18.10 Leteča hišica — 18.20 Lončar mora imeti nežno roko — 18.40 Mozaik kratkega filma: Seefeld, avstrijski film. Legenda o sedmih morjih, tunizijski film — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrna do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme

— 20.05 Tednik — 21.15 Franz Liszt, 7. del madžarske nadaljevanke — 22.10 Dnevnik.

AVSTRIJA 1

PETEK, 14. 6.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Argumenti — 12.00 A la carte — 12.45 Tom & Jerry — 13.00 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Ostržek — 17.30 Anna, Circa & Co — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Derrick — 21.20 To so bili časi — 22.05 Šport — 23.05 Solid Gold — 23.50 Poročila.

SOBOTA, 15. 6.: 9.00 Poročila — 9.05 Italijanščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Nebesa na zemlji — 12.00 Nočni studio — 13.05 Poročila — 14.00 Vražji general — 15.55 Jakob in Elizabeta — 16.00 Pika Nogavička — 16.30 Viki — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Športna abeceda — 17.30 Fraggles-I — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrad — 19.00 Avstrija danes z novostmi iz Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 To je bilo samo enkrat — 21.50 Šport — 22.50 Austria Rock-festival 1985 — 0.00 Poročila.

SLOVENSKE ODDAJE AVSTRIJSKEGA RADIA vsak dan od 18.10 do 19.00

Pe 14. 6.: Mi smo mi — Mladinski dan v Svečah.
So 15. 6.: Duhovni nagovor (kpl. Bogomir Rakuša iz Spittala) Voščila (M. Hartmann).
Ne 16. 6.: Letna razvrstitev popevk.
Pon 17. 6.: Oddaja v živo: Dule v Ziljski dolini.

To 18. 6.: Ženska (E. Velik).
Sr 19. 6.: Evropsko leto glasbe v Osojah — Koroško poletje (R. Klopčič).
Če 20. 6.: Roč-Podjuna-Zila (Radijski sodelavci poročajo).
Pe 21. 6.: 100-letnica rojstva dr. Milana Vidmarja (I. Virnik).

TOREK, 18. 6.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Italijanščina — 10.00 Šolska TV — 10.3 Avstrija II — 12.00 Takrat — 12.05 Ponedeljski šport — 13.00 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Nils Holgersson — 17.30 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Yas v sliki — 20.15 ORF magazin za inozemstvo — 21.15 Bogat in reven — 22.00 O filmu — 22.45 Poročila.

SREDA, 19. 6.: 9.00 Poročila — 9.05 Oddaja z miško — 9.30 Francoščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Vojna med moškimi in ženskami — 12.10 Inozemski report — 13.05 Poročila — 16.30 Lutkovna predstava — 17.05 Ostržek — 17.30 Takšno živalsko življenje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 20.15 Samotna valkulja — 21.45 Olimp. lahkoatletski miting.

ČETRTEK, 20. 6.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV — 10.30 Ganghoferjev film — 12.05 Tom & Jerry — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Nils Holgersson — 17.30 Perrine — 17.55 Otrokom za lahko noč — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Cirkus — 21.50 Hiša na jugu — 23.20 S pisalne mize — 23.30 Poročila.

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.
Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprechtstr. 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42, telex 42 20 86 snk a
Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. (0 42 22) 32 5 50.
Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Kako so sklepali o demontaži napisov

Da jih moti samo način ravnanja ravnatelja Kukovice, ko je samovoljno pritrdil dvojezične oznake v notranjosti dvojezične žitarske ljudske šole — to so v vseh zadnjih letih zatirali v občinskem odboru zagnani nasprotniki teh oznak. Po sklepu koalicije med SP in VP pa je zgleda čas dozorel, da pride resnica na dan. Saj je deželna poslanka Hilde Altersberger na zadnji občinski seji potrdila, da ji (in zgleda tudi drugim) gre za to, da se „v tej deželi govori nemško!“ Torej le ne gre samo za način, gre za slovenščino.

Danes objavljamo kronologijo sklepa o odstranitvi dvojezičnih oznak v dvojezični ljudski šoli Zitar vas. Vsak naj sam lahko pogleda kako je nastal skupni sklep ÖVP, SPÖ in FPÖ za odstranitev oznak in naj sam presodi kakšne „argumente“ poznajo občinski možje in žene v Zitari vasi. Posebej pa je treba poudariti, da so slovenski občinski odborniki zelo častno branili pravice slovenske narodne skupnosti!

OBČINSKA SEJA 3. 6. 1985

Po 20. točki c) — podpora TV-pretvorniku v Zitari vasi — je ljudska stranka nepričakovano vložila **nujnostni predlog** za odstranitev dvojezičnih oznak v notranjosti šole. V tem sklepu ljudska stranka ne govori samo v lastnem imenu temveč tudi v imenu SPÖ, ki da je že vedno zahtevala tudi odstranitev napisov.

Občinski odborniki razpravljajo o „nujnosti“ predloga, glasovanje: 16 proti 3 za nujnostni predlog Jože Habernik (EL) vpraša v čem je nujnost, on je ne vidi.

Hilde Altersberger (VP) pravi, da je bilo preveč problemov s temi napisi v zadnjem času. „Naj jih še 6 let s sabo vlačimo?“ vprašuje.

Tine Hribnik (EL): Napisi bi morali biti že od leta 1955 naprej! Nobenega ne motijo. Šolski strokovnjaki pa jih ocenjujejo kot dobre, saj spadajo v dvojezično šolo. Otroci naj dvojezičnost spoznajo tudi optično. Odstranitev je sovražna otrokom! Gospa Altersberger je že nad 20 let tukaj, ne vem točno ali zna slovensko? In

kdo ima slovenščino kot materinščino — to so pa skoraj vsi tukaj v občinskem odboru — tisti ne more glasovati za odstranitev.

Jože Habernik pove, da je osupel. Vedno čuje trditve, da smo Slovenci enakopravni. Neverjetno je to, kar se dogaja!

Tomi Petek (EL): vpraša poslanko Altersberger ali se ne bi tudi ona zavzela za dvojezične napise, če bi bila v istem položaju kot Slovenci. Altersberger pravi, da so napisi pritrjeni protizakonito, mnogo ljudi to moti; slovenske odbornike pa vpraša ali ne poslušajo na ljudstvo? Nato pa izbruhne: „Wir leben in Österreich, hier wird deutsch gesprochen, weil wir leben nicht auf jugoslawischem Boden!“ Sem že 27 let tukaj in ne znam slovensko. Tega mi tudi ni treba znati.

Puschnig (FP): Dvojezične oznake so provokantne, proti večini. Jože Habernik: V čem je provokantnost? Dvojezične oznake pomagajo oblikovati zavest in krepijo značaj. Moj otrok gre tudi v šolo, jaz hočem da so napisi.

Petek (VP): Saj gre samo za način, kako so bili pritrjeni!

Puschnig (FP): Zakaj ni nobenega napisa zunaj na šoli, to je napačno. 90 % prebivalstva je vzemirjenega, ker ni napisa zunaj!

Tine Hribnik (EL): Deželni politiki govorijo vedno o najboljših razmerah v deželi, o toleranci, o skupnosti, o dobrem sožitju, v resnici pa je to vse skupaj zavajanje. Če boste odvzeli dvojezične napise, boste sebe in Avstrijo blami-

rali. Dobili boste gotovo spet dopise iz cele Evrope.

Zupan Posod (SP): Bil sem dostikrat pri ravnatelju in mu povedal naj bo pameten, vendar ni bil pripravljen. Mi bi tudi večjezične table sklenili. Samo zahteve postavljati in nikoli ne popustiti, to ne gre!

Tine Hribnik: To je le salamenska taktika, beri vsaj nekaj knjig, ki pišejo o dvojezični šoli, tam boš videl, da so nam vedno samo jemali! Kako bi nekaj desetisoč lahko diktiralo 500.000im?

Zupan Posod: Ponoči jih je pritrdil.

Občinski odbor še nikoli ni imel kaj proti manjšini.

Hribnik: Ravnatelj Kukovica je dal predlog za napise arhitektu, to je bilo v redu. Vi niste delali v redu. In še nekaj: kako boste odstranili dvojezične oznake?

Zupan Posod: Kar sklene občinski odbor, moram napraviti.

Hribnik: Če ima večina v letu 30-letnice podpisa državne pogodbe in 40 let po koncu vojne

takšno zadržanje do manjšine, potem vas bo zgodovina imela v slavnem spominu.

Hribnik: Ozračje je zastrupljeno. Celotno v neki gostilni v Zitari vasi se mi je zgodilo, da me je nek gost vrzel ven, ker sem govoril slovensko; raje sem šel. Tako lovite glasove, volitve delate na hrbitu manjšine. To brez nadaljnje lahke primerjam z časom nacizma. Obrnjen k županu pa reče: Ti si tudi prej slovensko znal kot nemško, zdaj pa take spuščas. Mi se ne lažemo.

Se enkrat hočem vedeti kako jih boste odstranili!

Ni govora!

Sledi sklep: SPÖ, ÖVP, FPÖ — 16 odbornikov za odstranitev, EL — 3 odborniki proti odstranitvi.

„Napise dobite po pošti nazaj“ Kako „objektivna“ je bila žandarmerija

Ko smo zvedeli, da so med petkovim večerom in sobotnim jutrom, izginile v žitarski šoli dvojezične oznake, smo seveda vprašali ravnatelja Kukovico, kako se je vse to dogodilo in kaj je ukrenil. V tej zvezi je predvsem zanimivo tudi zadržanje žandarmerije, ki ima nalogo biti „vsakogar prijatelj in pomočnik“.

V soboto, 8. junija, je ob 8.45 opazil ravnatelj, da je nekdo demontiral dvojezične oznake v notranjosti šole. Takoj je ravnatelj poklical žandarmerijo v Dobro vas in ji naznanil, da je nekdo ukradel napise. Ravnatelj Kukovica namreč ni dobil nobenega sporočila s strani občine, in tudi ne poziva naj jih odstrani. Torej je bilo možno, da jih je ukradel nekdo drug na lastno pest.

Ko je isti dan ob 24.00 žandarmerija stražila pred šolo, je poklical spet žandarmerijo v Dobro vas in vprašal, če so vmes že našli storilce. Uradnik Tsch. mu

odgovoril, da bo dobil napise po pošti nazaj.

Na tako jasen odgovor ravnatelj Kukovica sploh ni pripravljen in začne spraševati, kdo da jih je odnesel, če že vedo, da jih bo dobil po pošti nazaj? Saj ima on, ki je naznanil rop napisov, pravico, da zve, kdo jih je odnesel! Od tedaj naprej dobiva stereotipen odgovor: „Ničesar ne vemo!“ — Tudi vsa višja mesta menda nič ne vedo.

Ko ravnatelj Kukovica nato vpraša žandarja, ki sta pred šolo, če morda ona več veda, dobi za odgovor, da imata onadva le nalogo paziti, da nič ne bo namazano!

Torej krije žandarmerija tiste, ki so ukradli dvojezične napise. hkrati pa že straži šolo, da je ne bi popisali protestni mazači! To je logika!

Tudi v nedeljo 9. 6. žandarmerija ne pove ničesar, vse postane „službena tajnost“; v ostalem pa

naj se obrne na župana, saj je v časopisih stalo, da je občinski odbor za odstranitev napisov.

Ravnatelj Kukovica pove, da od občine ni dobil nobenega sporočila, tako da lahko domneva, da je napise odnesel nekdo drug, zato mu pristojna pravica, da zve kdo je storilec, vrhu tega ima žandarmerija nalogo ščititi pravico. To niso čiste metode!

V ponedeljek, 10. 6. 1985, sporoči Kukovica žandarmeriji, da je pritrdil nove dvojezične napise v ljudski šoli, kot to ustreza dvojezični šoli in zaprosi, da jih žandarmerija zaščiti pred morebitnimi novimi tatovi!

Žandarmerijski uradnik R. pravi, da za to ni pristojen, in da je za to pristojno okrajno povelje. Tam nobenega ni (ker je že 17.35). Odločitev pade lahko šele dan pozneje.

Rezultat: žandarmerija pazi, da nobeden ne bo opleskal šole, vendar hkrati nima povelja, da ščiti dvojezičnih napisov!

Avtobus za tretji svet

Od nedelje, 16. junija, do torka, 18. junija, bodo v Celovcu informirali s posebnim avtobusom o gospodarskem razvoju dežel v razvoju in o življenju ljudstva v teh deželah. ÖIE (Avstrijska služba za razvojno politiko) in „Trgovine za tretji svet“ skupno organizirajo to informacijsko kampanjo po vsej Avstriji.

Z informacijami o tretjem svetu poslikani avtobus je v zadnjih mesecih stal že v številnih avstrijskih mestih. Vsak si lahko ogleda video-filme, diapravljane, knjige in drugi informacijski material, poskusi pa lahko tudi skodelico kave iz Nikaragve. Vsak si naj premisli kako lahko prispeva k izboljšanju položaja teh dežel. **Avtobus bo v nedeljo 16. 6. v celovski fari Welzenegg, 17. in 18. 6. pa na Novem trgu v Celovcu.**

Slovenski derbi SAK : Šmihel 1:0

Slovenski derbi se je končal spet enkrat z zmago sakovcev, ki so v medsebojnih slovenskih spopadih tako zabeležili maksimalni odstotek (2:0 in 1:0 proti Šmihelu in 2:1, 2:0 proti Selam). Sijajna bilanca! SAK je nastopil s spremenjeno postavo, ker so izpadli Velik, Jovičević, Lampichler in Naschenweng. Branili so Mrkun, Wieser, Stern, Woschitz in Sadjak, sredino so sestavljali Kreutz, Raczynski, Urban in Polanšek, napadala pa sta Gregorič in Ratajec. Tik pred koncem srečanja sta Kreutz II in Kumer zamenjala Ratajca oziroma Rayzyskega.

SAK : ŠMIHEL 1:0

Koschatovo igrišče, 300, Ruppitsch Gol: Raczynski (73)

Tekma ni bila kvalitetna. „Celovčani“ so zaigrali stoje, gostje iz Šmihela pa nikakor niso bili zmožni prevzeti iniciative, čeprav so nujno potrebovali vsaj eno točko. Tako je SAK kljub slabi in nezreli predstavi bil še vedno boljši na igrišču! Dvakrat je prečka branila za goste, dvakrat je odlično posredoval vratar

Guetz in končno je Raczynski s prekrasnim strelom iz dvanajstih metrov neubranljivo točno zadel v levi zgornji kot — 1:0! V nadaljevanju so se Stern & Co tako zelo poigravali z nasprotnikom, da bi se to čisto lahko maščevalo. Po dveh grobih obrambnih napakah so Šmihelčani prišli do stoočstnih prilik za izenačenje. Prav v tem hipu pa se je pokazalo, kako nezmožni za zadetke so bili Blažej, Šuler in ostali. Po tem zasluzenem porazu so le-ti zdrknili na kritično dvanajsto mesto, še za Velikovec (zaradi slabšega razmerja v golih!). Zadnji tekmo na domačem igrišču proti celovškemu KAC-u morajo na vsak način zmagati, drugače se položaj na lestvici ne bo poboljšal in posledica bi bila kvalifikacijska tekma. Torej velja samo eno geslo: s polno paro v zadnje kolo! SAK zdaj vodi že z osmimi (!) točkami naskoka in obenem je tudi potrdil, da je res najboljša enajsterica v vzhodni podligi.

SAK pod 23 — Šmihel pod 23 1:4

Prvi razred

Kostanje — St. Martin	2:2
Globasnica — Klopinski jezero	0:3
Zitar vas — Sinča vas	4:2
Grabštajn — Ruda	1:4
Kriva Vrba — Bilčovs	0:1

NOGOMETNI TERMINI

Petek 14. 6. 1985
18.30 ASV — SAK
Sobota 15. 6. 1985
18.00 St. Leonhard — DSG Sele
18.00 Šmihel — KAC

ISČEMO

kvalificirano knjigovodjo, za manjše podjetje v Celovcu. Pričakujemo osebno neoporečnost ter ustno in pisno obvladanje obeh deželnih jezikov. Plača po dogovoru. Vašo prošnjo pošljite uredništvu Slovenskega vesnika do 28. junija 1985 pod šifro „knjigovodja“.

Poraz in zmaga za DSG Sele!

DSG SELE : BOROVLEJE 1:3

V četrtek, na Telovo, so Selani odigrali še zadnjo nadomestilno tekmo — proti ATUS Borovlje. Pred občinskim derbijem so bili Borovlječani v znatno slabšem položaju kot Selani — glede uvrstitve na lestvici. Zato so bili v igri mnogo bolj napadalni in borbeni. Nujno so namreč potrebovali točko, da bi si dokončno zagotovili pripadnost k vzhodni podligi. V prvem srečanju (1:1 v Borovljah) so „košutniki“ po dobri igri osvojili točko, na ta dan pa so bili v vsakem oziru slabši od nasprotnika, ki je v celotnih devetdesetih minutah gospodaril na igrišču. 3:1-zmaga Borovlječanov je privedla do tega, da sta si ekipi zamenjali mesti na lestvici. Zdej so Borovlječani deveti in Selani deseti, obe moštvi s štiriindvajsetimi točkami. Selski blagajnik po porazu niti ni bil potr: „Tudi v prihodnjem prvenstvenem letu bomo pod Košuto videli rožanski derbi Sele:Borovlje, ki bo, vsaj upam, spet privabil mno-

žico gledalcev. To je za nas lepa finančna podpora!“

DSG SELE : DOBRILA VAS 2:0

Samo dva dni pozneje so selski nogometaši takoj korigirali „borovljski spodrslija“. Nasprotnik je bil četrtovrščena Dobro vas in z njo vred je bila tudi motivacija večja. V izjavnih vrstni formi se je prezentiral Nanti Travnik, ki je sam „uničil“ Dobrovlčane. Poskrbel je za dva gola in popeljal svoje barve do 2:0-zmagoslavja. N. Travnik je s svojima goloma dvignil DSG Sele na trenutno odlično mesto podligaške tabele in istočasno še samega sebe na tretji položaj pri najboljših strelcih v vzhodni podligi. Enajst (!) golov je že dal (prva dva Stückler in Kummer jih imata 13) in z njimi učinkovito dokazal svoje strelske sposobnosti. Če mu na zadnji prvenstveni tekmi v St. Leonhardu uspe podoban trijumf, bo postal še najboljši strellec, njegova ekipa pa v slučajni zmago celo tretja. To bi bil sijajni zaključek prvenstva!

Kolesarski izlet

Kot že več let, tako je tudi letos SPD Obir vabilo kolesarje na kolesarski izlet. Pri Kovaču na Obirskem se je zbralo precejšnje število predvsem mladih kolesarjev, ki so nestrpnost čakali, da se podajo na pot. Predsednik SPD „Obir“ dr. Gusti Brumnik je zbrane kolesarje pozdravil in jim zaželel srečno vožnjo.

Pot nas je vodila do Železne Kaple, kjer se nam je pridružilo še nekaj kolesarjev, med njimi tudi predsednik SPD „Zarja“ Miha Travnik. Slednji je s svojima hčerškama „prijadlav“ kar iz Malčap pri Zitari vasi in nato skozi Obirsko in korško sotesko v Korte, tako da je spravljen skupaj kar 52 kilometrov vožnje, kar ni kar tako; poleg tega pa je še dokazal, da s kolesom tudi daleč prideš in to še brez onesnaževanja okolja. Na cilju pri Markunu na Kortah je bila priložnost za okrepčilo, saj so tam Angelca, Feliks in Danijel skrbeli za jedačo in pijačo.

Veronika pa je vključila radio-rekorder, da še glasbe ni manjkalo. Tako se je pri Markunu razvil prijeten družaben popoldan. Zadnji kolesarji so se razšli šele ko se je že delal mrak. Letošnji kolesarski izlet nam bo ostal v prijetnem spominu.

Sestanek

V ponedeljek je gostovala v Celovcu 3-članska delegacija organizacijskega komiteja mladinskih iger Alpe-Adria in imela razgovore z deželnim sekretaratom in Slovensko športno zvezo. Delegacijo iz Slovenije je vodil Evgen Bergant, predsednik komisije za mednarodni šport. S strani Slovenske športne zveze sta S razgovora udeležila Danilo Prusnik in Mirko Oraž. Na sedežu ZSO je navzoče pozdravil dr. Marjan Sturm. Ob robu je bilo ugotovljeno, da Slovenska športna zveza dosedaj k sodelovanju kot organizator iger Alpe-Adria ni bila vabljen.

inex adria airways

Letalske ponudbe „Poletje 85“

IZ LJUBLJANE V:

- BEOGRAD — v delavnikih
- DUBROVNIK — v petkih, sobotah in nedeljah
- PULO — v ponedeljkih, sobotah in nedeljah
- SARAJEVO — v delavnikih
- SKOPJE — v delavnikih
- SPLIT — v sredo, petkih in sobotah
- TITOGRAĐ — v torkih in četrtek
- TIVAT — v četrtek

IZ PORTOROŽA V:

- BEOGRAD — vsak četrtek
- TIVAT — vsak četrtek

Vsaj četrtek:
LJUBLJANA —
BEOGRAD —
LARNACA
(Ciper)

Informacije in prodaja vozovnic

Celovec: potovalni urad CARTRANS, Pavličeva 7, tel. 04222/512680
potovalni urad SPRINGER
Gradec: Štajerski potovalni urad (Steirisches Reisebüro) in pri vseh turističnih agencijah v Jugoslaviji
Zastopstva: Beograd, Sarajevo, Skopje, Titograd, Zagreb

inex adria airways